

บทที่ 5

ผลที่ได้จากการสำรวจ

การศึกษานี้เป็นการศึกษากระบวนการของการแก้ปัญหาหน้าท่วมของชุมชน ซึ่งจำเป็นที่จะต้องศึกษาตั้งแต่สภาพของชุมชนและที่อยู่อาศัย ก่อนที่จะมีโครงการป้องกันน้ำท่วม มีปัญหาอะไร การแก้ปัญหาด้วยตนเองในอดีตที่ผ่านมาเป็นอย่างไร โครงการของรัฐมีกระบวนการดำเนินการอย่างไร ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการเป็นอย่างไร และสุดท้ายเป็นความคิดเห็นของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ต่อโครงการแก้ปัญหาน้ำท่วม

ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มหลักด้วยกัน คือ

- กลุ่มที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย และชุมชน ได้แก่ ข้อมูลจากคำถามส่วนที่ 1, 2, 3, 4 ในบทที่ 4
- กลุ่มที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการแก้ปัญหาน้ำท่วม ได้แก่ ข้อมูลจากคำถามส่วนที่ 5, 6, 7, 8 ในบทที่ 4
- กลุ่มที่ 3 ความคิดเห็นของประชาชนและชุมชน ได้แก่ ข้อมูลจากคำถามส่วนที่ 9, 10, 11 ในบทที่ 4

ข้อมูลที่ได้ใช้ในการประเมินผลโครงการ เพื่อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงรูปแบบ และวิธีทำงานของทางราชการ

รายละเอียดของแนวคำถาม และวิธีการสำรวจเป็นดังนี้ คือ

- ส่วนที่ 1 ข้อมูลสภาพชุมชน โดยแยกรายละเอียดตามชุมชนที่ทำการสำรวจทั้ง 7 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนวัดภคินีนาถ, ชุมชนวัดบวรมงคล, ชุมชนวัดคฤหบดี, ชุมชนบ้านปูน, ชุมชนวัดพระยาศิริโอบสวรรค์, ชุมชนวัดดาวดึงษาราม และชุมชนคลองเจ้าครุฑ โดยรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานราชการ การสังเกตของผู้วิจัยและการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนโดยตรงนำมาสรุปเป็นผลการวิจัย
- ส่วนที่ 2 ภาพรวมของประชากรในพื้นที่กรณีศึกษา โดยมีรายละเอียดของสมาชิกในครัวเรือน, อายุ, การศึกษา, จำนวนครอบครัวในบ้าน, การประกอบอาชีพ และรายได้-รายจ่ายของครัวเรือน เป็นข้อมูลจากแบบสอบถามสำหรับประชากรในพื้นที่
- ส่วนที่ 3 รายละเอียดของสภาพที่อยู่อาศัย โดยกล่าวถึงชนิดของบ้านพักอาศัย, ลักษณะการปลูกบ้าน, ที่ตั้งของบ้าน, สภาพของที่พักอาศัย, การใช้ที่ดิน, การถือครองที่ดิน และวัตถุประสงค์ของการใช้อาคาร โดยวิเคราะห์จากแบบสอบถามประกอบการสังเกตของผู้วิจัย

- ส่วนที่ 4 ปัญหาภายในชุมชน โดยแบ่งเป็นปัญหาทางด้านสังคม และปัญหาทางด้านกายภาพ ความเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหา และความรู้สึกร่วมของสมาชิกในชุมชนต่อชุมชนที่อยู่อาศัย โดยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ ผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่
- ส่วนที่ 5 ปัญหาน้ำท่วม กล่าวถึงสภาพที่เกิดน้ำท่วมในอดีตที่ผ่านมา, สาเหตุของการเกิดน้ำท่วม, ระยะเวลาการเกิดน้ำท่วม และการแก้ปัญหาน้ำท่วมของชาวบ้าน โดยใช้การสังเกตของผู้วิจัย แบบสอบถาม และสัมภาษณ์ประชาชนในพื้นที่
- ส่วนที่ 6 การประชาสัมพันธ์โครงการ และความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการของชาวชุมชน โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับ การรับทราบโครงการ, การประชาสัมพันธ์โครงการของหน่วยงานราชการ, ความคิดเห็นต่อแนวคิดกั้นน้ำ และวิธีการก่อสร้าง โดยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ประชาชนในพื้นที่
- ส่วนที่ 7 ความร่วมมือ และการมีส่วนร่วมของชุมชน ต่อโครงการป้องกันน้ำท่วม โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับการติดตามข้อมูล ข่าวสาร การแสดงความคิดเห็นต่อโครงการ โดยเป็นความคิดเห็นแยกตามสถานะการถือครองที่ดิน คือ กรณีเป็นเจ้าของที่ดิน, กรณีเช่า และกรณีบุกรุก โดยใช้แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์ประชาชนในพื้นที่
- ส่วนที่ 8 ความคิดเห็นของชุมชนต่อโครงการป้องกันน้ำท่วม ซึ่งการประเมินผลในส่วนนี้จะยังไม่สมบูรณ์เนื่องจากในหลายพื้นที่ของชุมชนยังก่อสร้างแนวคันกั้นน้ำไม่เสร็จ หรือบางส่วนยังไม่ได้ทำการก่อสร้าง โดยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ประชาชนในพื้นที่
- ส่วนที่ 9 แนวความคิดของชาวบ้านในชุมชน ที่มีต่อนโยบายทางด้านผังเมืองของกรุงเทพมหานคร และกฎหมายควบคุมการก่อสร้างอาคารริมแม่น้ำ โดยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ ประชาชนในพื้นที่
- ส่วนที่ 10 การศึกษาการดำเนินการของหน่วยงานราชการต่าง ๆ ตามแผนป้องกันน้ำท่วมว่ามีลักษณะการดำเนินการและการประสานงานเป็นอย่างไร โดยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ประชาชนในพื้นที่
- ส่วนที่ 11 ขั้นตอนในการดำเนินการก่อสร้างคันกั้นน้ำ เป็นการวิเคราะห์ขั้นตอนการทำงานของหน่วยงานราชการ และปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการทำงาน โดยใช้ในการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนและเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาและสำรวจข้อมูล ได้ผลสรุปดังต่อไปนี้

5.1 ผลที่ได้จากการสำรวจรายละเอียดของชุมชนในพื้นที่กรณีศึกษา

5.1.1 ข้อมูลด้านประชากร

จากการสำรวจได้ข้อมูลทางด้านประชากรดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 8 แสดงข้อมูลด้านประชากรของชุมชนในพื้นที่กรณีศึกษา

	หน่วย	ชุมชนวัดภักดีนิภา	ชุมชนวัดบวรมงคล	ชุมชนวัดศกยาศรัย	ชุมชนบ้านปูน	ชุมชนวัดพระยาศิริเอชสวรรค์	ชุมชนวัดดาวดึงษาราม	ชุมชนคลองเจ้าครุฑ
จำนวนบ้าน	หลัง	315	469	485	392	327	430	143
จำนวนครอบครัว	ครอบครัว	659	687	578	602	536	492	222
จำนวนประชากร	คน	3,139	3,297	2,490	2,604	2,144	3,661	802
จำนวนประชากรชาย	คน	1,522	1,435	1,213	1,152	998	831	305
จำนวนประชากรหญิง	คน	1,617	1,862	1,277	1,452	1,146	2,830	497

ที่มา: ฝ่ายพัฒนาชุมชน สำนักงานเขตบางพลัด "ข้อมูลชุมชนในพื้นที่เขตบางพลัด" (มกราคม 2540)

จากตารางที่ 8 ผลจากการสำรวจข้อมูลด้านประชากรพบว่า

ก. จำนวนบ้านพักอาศัย

ชุมชนวัดศกยาศรัยมีจำนวนบ้านมากที่สุด (485 หลัง) รองลงมา คือ ชุมชนวัดบวรมงคล (469 หลัง) และชุมชนวัดดาวดึงษาราม (430 หลัง) ส่วนชุมชนที่มีจำนวนบ้านน้อยที่สุด คือ ชุมชนคลองเจ้าครุฑ (143 หลัง)

ข. จำนวนครอบครัว

ชุมชนวัดบวรมงคลมีจำนวนครอบครัวที่พักอาศัยในชุมชนมากที่สุด (687 ครอบครัว) รองลงมา คือ ชุมชนวัดภักดีนิภา (659 ครอบครัว) และชุมชนบ้านปูน (602 ครอบครัว) ส่วนชุมชนคลองเจ้าครุฑมีจำนวนครอบครัวน้อยที่สุด (222 ครอบครัว)

เมื่อนำผลการสำรวจข้อ ก. และ ข. มาวิเคราะห์จะพบว่าอัตราส่วน บ้าน:ครอบครัว เฉลี่ยเป็นดังนี้

ตารางที่ 9 แสดงอัตราส่วน บ้าน:ครอบครัว ของแต่ละชุมชน

ลำดับ	ชื่อชุมชน	อัตราส่วน (บ้าน:ครอบครัว)
1	วัดกคินีนาถ	1:2.09
2	วัดบวรมงคล	1:1.47
3	วัดคฤหบดี	1:1.19
4	บ้านปูน	1:1.54
5	วัดพระยาศิริโอบยสวรรค์	1:1.64
6	วัดดาวคิงยาราม	1:1.14
7	คลองเจ้าครุฑ	1:1.55

จะเห็นได้ว่าชุมชนวัดกคินีนาถมีอัตราส่วนเฉลี่ย บ้าน:ครอบครัว สูงที่สุด คือ 1:2.09 รองลงมา คือ ชุมชนวัดพระยาศิริโอบยสวรรค์ (1:1.64) และชุมชนบ้านปูน (1:1.54) ตามลำดับ ส่วนชุมชนวัดดาวคิงยาราม มีอัตราส่วนน้อยที่สุด (1:1.14) ทุกชุมชนที่สำรวจมีสัดส่วนมากกว่า 1:1 ทั้งสิ้น จึงสรุปได้ว่ามีบ้านหลายหลังที่มีผู้อยู่อาศัยมากกว่า 1 ครอบครัว ทำให้ที่อยู่อาศัยมีแนวโน้มที่จะเกิดความแออัด

ค. จำนวนประชากร

จากตารางที่ 8 ชุมชนที่มีประชากรมากที่สุด คือ ชุมชนวัดดาวคิงยาราม (3,661 คน) รองลงมา คือ ชุมชนวัดบวรมงคล (3,297 คน) และชุมชนวัดกคินีนาถ (3,137 คน) โดยมีประชากรเพศหญิงมากกว่าชายทุกชุมชน

เมื่อวิเคราะห์สัดส่วนของบ้านต่อจำนวนประชากร ในแต่ละชุมชน ได้ผลดังนี้

ตารางที่ 10 แสดงสัดส่วนของบ้านต่อจำนวนประชากร

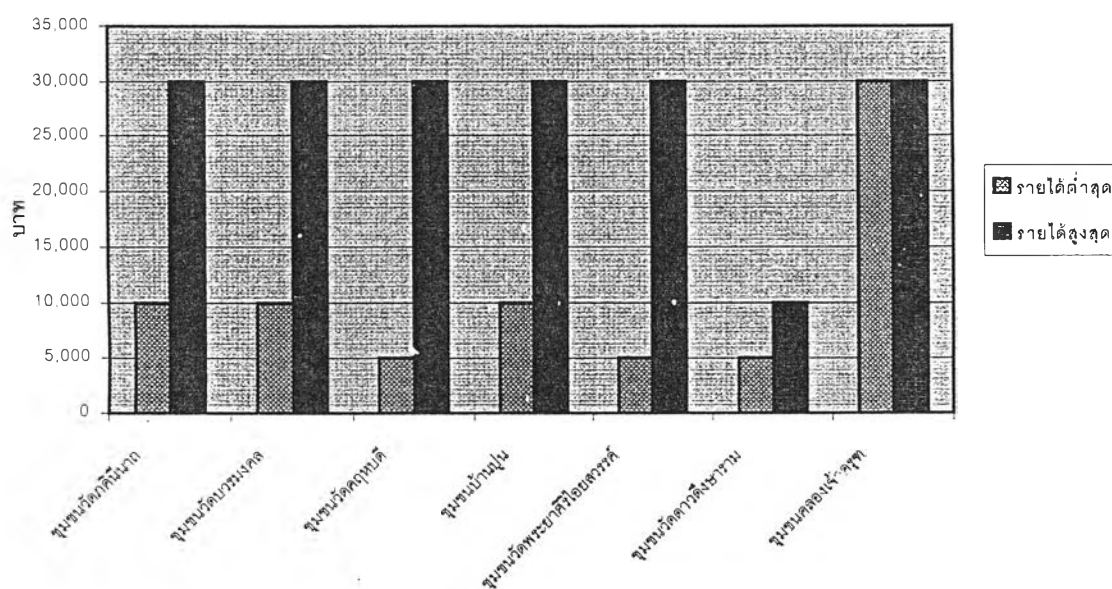
ลำดับ	ชื่อชุมชน	อัตราส่วน (บ้าน:จำนวนประชากร)
1	วัดกคินีนาถ	1:9.97
2	วัดบวรมงคล	1:7.03
3	วัดคฤหบดี	1:5.13
4	บ้านปูน	1:6.64
5	วัดพระยาศิริโอบยสวรรค์	1:6.56
6	วัดดาวคิงยาราม	1:8.51
7	คลองเจ้าครุฑ	1:5.61

จากตารางที่ 10 ชุมชนวัดกคินีนากมีความหนาแน่นของประชากรมากที่สุด คือ มีอัตราส่วนของบ้าน:จำนวนประชากร (1:9.97) รองลงมา คือ ชุมชนวัดดาวดึงษาราม (1:8.51) และชุมชนวัดบวรมงคล (1:7.03) ส่วนชุมชนวัดคฤหบดี และชุมชนคลองเจ้าครุฑ มีความหนาแน่นต่ำสุด คือ 1:5.13 และ 1:5.61 ตามลำดับ

5.1.2 ข้อมูลด้านรายได้ต่อครอบครัว

ในการสำรวจข้อมูลทางด้านรายได้เฉลี่ยของครอบครัวในแต่ละเดือน ได้ผลดังนี้

แผนภูมิที่ 3 แสดงรายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือนของแต่ละชุมชน

ที่มา: จากการสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม

จากแผนภูมิที่ 3 รายได้สูงสุดของแต่ละชุมชนอยู่ที่ประมาณ 30,000 บาท ต่อเดือน โดยชุมชนคลองเจ้าครุฑมีรายได้เฉลี่ยสูงสุดที่ 30,000 บาทต่อเดือน ส่วนชุมชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่ำสุด คือ ชุมชนวัดดาวดึงษาราม เฉลี่ยอยู่ในช่วง 5,000-10,000 บาทต่อเดือน

5.1.3 ข้อมูลด้านขนาดที่ดินและกรรมสิทธิ์การถือครองที่ดิน

ผลจากการสำรวจพบว่า ขนาดที่ดินของชุมชนและกรรมสิทธิ์การถือครองที่ดิน มีรายละเอียดตามตารางที่ 11 ดังนี้

ชุมชนที่มีพื้นที่มากที่สุด คือ ชุมชนวัดพระยาพิชัยสารวัด (90 ไร่) รองลงมา คือ ชุมชนวัดบวรมงคล (75 ไร่) และชุมชนบ้านปูน (70 ไร่) ส่วนชุมชนคลองเจ้าครุฑมีพื้นที่เล็กที่สุด คือ 15 ไร่

กรรมสิทธิ์การถือครองที่ดินส่วนใหญ่เป็นของวัด, ที่ราชพัสดุ/สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ และที่ดินเอกชน ส่วนใหญ่จะให้เช่าเพื่อปลูกสร้างบ้านพักอาศัย

ตารางที่ 11 แสดงขนาดพื้นที่ชุมชน และกรรมสิทธิ์การถือครองที่ดิน

		ชุมชนวัดกนิษฐา	ชุมชนวัดบรมงคล	ชุมชนวัดคฤหบดี	ชุมชนบ้านปูน	ชุมชนวัดพระยาศิริโยธยสารรัต	ชุมชนวัดดาวดึงษาราม	ชุมชนคลองเจ้าครุฑ
	ขนาดพื้นที่ (ไร่)	25	75	40	70	90	19	15
กรรมสิทธิ์ที่ดิน	เอกชน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	วัด	✓	✓	✓		✓	✓	
	ราชพัสดุ/ทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์				✓		✓	✓

ที่มา: ข้อมูลจากฝ่ายพัฒนาชุมชน สำนักงานเขตบางพลัด

5.1.4 สภาพปัญหาภายในชุมชน

จากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนได้ข้อมูลในส่วนของปัญหาภายในชุมชนหลายประเด็น โดยสามารถแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ปัญหาทางด้านกายภาพ และปัญหาทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ ซึ่งรายละเอียดและสภาพปัญหามีดังต่อไปนี้

ก. ปัญหาทางด้านกายภาพ

การสำรวจปัญหาทางด้านกายภาพมีหัวข้อ ดังต่อไปนี้ คือ ปัญหาเรื่องเส้นทางคมนาคม, ปัญหาระบบท่อระบายน้ำและการบำบัดน้ำเสีย, ปัญหาน้ำท่วม, ปัญหาระบบสาธารณสุขปโภคขั้นพื้นฐาน, ปัญหาขยะมูลฝอย และปัญหาเรื่องอสังหาริมทรัพย์ โดยจะแสดงผลว่าปัญหาในแต่ละหัวข้อที่กล่าวมาแต่ละชุมชนมีสภาพปัญหาหรือไม่ ดังตารางที่ 12

จากตารางที่ 12 ซึ่งแสดงในส่วนของปัญหาทางกายภาพ ได้ผลการสำรวจว่า สภาพปัญหาน้ำท่วม และปัญหาเรื่องการระบายน้ำ เป็นปัญหาที่อยู่ในขั้นรุนแรง จำเป็นต้องได้รับความสนใจและหาทางแก้ไข ส่วนปัญหาที่มีลำดับความสำคัญรองลงไป คือ ปัญหาเส้นทางคมนาคม ปัญหาเรื่องการจัดเก็บขยะ และปัญหาเรื่องการป้องกันและระงับอสังหาริมทรัพย์ ในส่วนของสาธารณสุขปโภคขั้นพื้นฐานจัดว่าอยู่ในเกณฑ์ดี เกือบไม่มีปัญหา

ตารางที่ 12 แสดงสภาพปัญหาทางกายภาพของแต่ละชุมชน

ลำดับ	หัวข้อปัญหา	ชุมชน						
		ชุมชนวัดกิติเมธา	ชุมชนวัดบวรมงคล	ชุมชนวัดคฤหบดี	ชุมชนบ้านปูน	ชุมชนวัดพระยาศิริ โอยสวรรค์	ชุมชนวัดดาวดึงษา ราม	ชุมชนคลองเจ้าครุฑ
1	เส้นทางคมนาคม	1	0	2	2	2	2	2
2	ระบบท่อระบายน้ำและบำบัดน้ำเสีย	0	2	3	3	3	3	3
3	น้ำท่วม	2	2	3	3	2	3	3
4	สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน	1	0	1	1	1	1	0
5	ขยะมูลฝอย	1	2	0	2	3	2	3
6	อัคคีภัย	0	0	1	2	2	1	0

หมายเหตุ: 0 = ไม่มีปัญหา, 1 = มีปัญหาเล็กน้อย, 2 = มีปัญหาปานกลาง, 3 = มีปัญหามาก

ที่มา: จากการสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์

ข. ปัญหาทางด้านสังคม

การสำรวจสภาพปัญหาทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ มีหัวข้อดังนี้ คือ ปัญหายาเสพติด, ปัญหาลักขโมย และปัญหาการทะเลาะวิวาทในชุมชน โดยจะแสดงผลในตารางที่ 13

ตารางที่ 13 แสดงสภาพปัญหาทางสังคมของแต่ละชุมชน

ลำดับ	หัวข้อปัญหา	ชุมชน						
		ชุมชนวัดกิติเมธา	ชุมชนวัดบวรมงคล	ชุมชนวัดคฤหบดี	ชุมชนบ้านปูน	ชุมชนวัดพระยาศิริ โอยสวรรค์	ชุมชนวัดดาวดึงษา ราม	ชุมชนคลองเจ้าครุฑ
1	ยาเสพติด	2	2	3	1	1	3	1
2	ลักขโมย	2	2	2	1	1	1	1
3	การทะเลาะวิวาทในชุมชน	1	1	1	1	1	1	1

หมายเหตุ: 0 = ไม่มีปัญหา, 1 = มีปัญหาเล็กน้อย, 2 = มีปัญหาปานกลาง, 3 = มีปัญหามาก

การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง

การสำรวจข้อมูลประชากร สภาพปัญหา และทัศนคติของประชากรในพื้นที่ ใช้วิธีสำรวจภาคสนาม การกำหนดกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่กรณีศึกษา เพื่อสำรวจข้อมูลรายละเอียดตามหัวข้อ 4.2 ถึง 4.11 ได้กำหนดสัดส่วนของกลุ่มประชากรตัวอย่าง โดยแยกเป็นรายชุมชน และส่วนที่อยู่อาศัยภายนอกชุมชน ตามจำนวนปริมาณของครอบครัวในแต่ละชุมชน โดยใช้ระบบโควตา (ดังแสดงในบทที่ 4) มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 14 สัดส่วนของกลุ่มประชากรตัวอย่าง

ลำดับ	ชื่อชุมชน	จำนวนตัวอย่าง	คิดเป็นร้อยละ
1	ชุมชนวัดภคินีนาถ	45	14.56
2	ชุมชนวัดบวรมงคล	54	17.48
3	ชุมชนวัดคฤหบดี	46	14.89
4	ชุมชนบ้านปูน	42	13.59
5	ชุมชนวัดพระยาศิริโอบยธรรม์	47	15.21
6	ชุมชนวัดดาวดึงษ์ราม	40	12.94
7	ชุมชนคลองเจ้าครุฑ	20	6.47
8	ที่อยู่อาศัยนอกเขตชุมชน	15	4.85
	รวม	309	100

5.2 ลักษณะประชากรในพื้นที่กรณีศึกษา

เพื่อทราบรายละเอียดของลักษณะประชากรในพื้นที่ศึกษา ได้ทำการสำรวจและปรากฏผล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

5.2.1 ขนาดและโครงสร้างของครัวเรือน

ขนาดและโครงสร้างของครัวเรือน ได้ผลจากการสำรวจ คือ

ก. อายุของสมาชิกในครัวเรือน

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน แบ่งออกตามช่วงอายุได้ดังต่อไปนี้ คือ

ตารางที่ 15 อายุของสมาชิกในครัวเรือน

ลำดับ	ช่วงอายุ	คิดเป็นร้อยละ
1	อายุน้อยกว่า 7 ปี	13.99
2	อายุ 7-13 ปี	16.05
3	อายุ 14-20 ปี	18.87
4	อายุ 21-60 ปี	38.38
5	อายุมากกว่า 60 ปี	12.71
	รวม	100

ประชากรที่มีอายุ 21-60 ปี ซึ่งถือเป็นวัยทำงาน มีจำนวนมากที่สุด คือ ร้อยละ 38.38 ส่วนที่รองลงมา คือ วัยเรียนซึ่งอยู่ในช่วงอายุ 14-20 ปี, 7-13 ปี, อายุน้อยกว่า 7 ปี และวัยชราซึ่งมีอายุมากกว่า 60 ปี ตามลำดับ

ข. การศึกษาขั้นสูงสุดของสมาชิกในครัวเรือน

แบ่งตามระดับการศึกษา คือ

ตารางที่ 16 การศึกษาขั้นสูงสุดของสมาชิกในครัวเรือน

ลำดับ	ระดับการศึกษา	คิดเป็นร้อยละ
1	ประถมศึกษา	14.89
2	มัธยมศึกษาตอนต้น	14.38
3	มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	20.47
4	อนุปริญญา/ปวส.	15.57
5	ปริญญาตรี	19.97
6	สูงกว่าปริญญาตรี	4.23
7	ไม่ได้เรียนหนังสือ	10.49
	รวม	100

ระดับการศึกษาขั้นสูงสุดของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ร้อยละ 20.47 และปริญญาตรี ร้อยละ 19.97 ส่วนที่รองลงมา ได้แก่ ระดับอนุปริญญา/ปวส. ร้อยละ 15.57 ระดับประถมศึกษา ร้อยละ 14.89 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 14.38 และสูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 4.23 โดยมีผู้ไม่ได้เรียนหนังสือ ร้อยละ 10.49

ค. จำนวนครอบครัวที่อาศัยอยู่ในบ้านหลังเดียวกัน

จากการสำรวจพบว่าในบ้านแต่ละหลังมีจำนวนครอบครัวอยู่อาศัยตั้งแต่ 1 - 4 ครอบครัว โดยสรุป มีสัดส่วน ดังนี้

ตารางที่ 17 จำนวนครอบครัวที่อาศัยอยู่ในบ้านหลังเดียวกัน

ลำดับ	จำนวนครอบครัว	จำนวนตัวอย่าง	คิดเป็นร้อยละ
1.	1	246	79.6
2.	2	31	10.0
3.	3	18	5.8
4.	4	14	4.6
	รวม	309	100

ส่วนใหญ่บ้านแต่ละหลังจะมีครอบครัวอาศัยอยู่ 1 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 79.6 ส่วนที่รองลงมา คือ 2 ครอบครัว ร้อยละ 10, 3 ครอบครัว ร้อยละ 5.8 และ 2 ครอบครัว ร้อยละ 4.6 ตามลำดับ

5.2.2 อาชีพ และรายได้-รายจ่ายของครัวเรือน

ก. การประกอบอาชีพของครัวเรือน

จากการสำรวจพบว่า สภาวะการทำงานของสมาชิกในครอบครัว เป็นดังนี้ คือ

ตารางที่ 18 การประกอบอาชีพของครัวเรือน

ลำดับ	สภาวะการทำงาน	คิดเป็นร้อยละ
1.	สมาชิกในครัวเรือนที่กำลังทำงาน	53.44
2.	สมาชิกในครัวเรือนที่ไม่ได้ทำงาน	46.56
	รวม	100

สัดส่วนสมาชิกของครัวเรือนที่กำลังทำงานต่อสมาชิกที่ไม่ได้ทำงานอยู่ในอัตราส่วน ร้อยละ 53.44 ต่อ 46.56

ข. อาชีพหลักของหัวหน้าครอบครัว

ตารางที่ 19 อาชีพหลักของหัวหน้าครอบครัว

ลำดับ	อาชีพหลักของหัวหน้าครอบครัว	คิดเป็นร้อยละ
1.	รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	29.6
2.	ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	19.9
3.	ลูกจ้างบริษัทเอกชน	23.6
4.	รับจ้าง	16.9
5.	อื่น ๆ	10.0
	รวม	100

อาชีพหลักของหัวหน้าครอบครัวเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังต่อไปนี้ คือ รับราชการ ร้อยละ 29.6, ลูกจ้างบริษัทเอกชนร้อยละ 23.6, ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย ร้อยละ 19.9, รับจ้าง ร้อยละ 16.9 ส่วนอาชีพอื่น ๆ ร้อยละ 10.0

ค. รายได้ของครอบครัว

ตารางที่ 20 รายได้ของครอบครัว

ลำดับ	รายได้	จำนวน (ตัวอย่าง)	คิดเป็นร้อยละ
1.	น้อยกว่า 5,000 บาท	36	11.65
2.	5,000-10,000 บาท	111	35.92
3.	10,001-30,000 บาท	112	36.25
4.	30,001-50,000 บาท	36	11.65
5.	มากกว่า 50,000 บาท	14	4.53
	รวม	309	100

จากการสำรวจพบว่าระดับรายได้ของครอบครัวจะเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ กลุ่มรายได้ 10,001-30,000 บาท ต่อเดือน ร้อยละ 36.25 ซึ่งใกล้เคียงกับกลุ่มรายได้ 5,000-10,000 บาท ต่อเดือน ร้อยละ 35.92 ส่วนกลุ่มที่รองลงมา คือ กลุ่มรายได้น้อยกว่า 5,000 บาท ต่อเดือน ซึ่งเท่ากับกลุ่มรายได้ 30,001-50,000 บาท ต่อเดือน ร้อยละ 11.65 ส่วนกลุ่มสุดท้าย คือ กลุ่มรายได้มากกว่า 50,000 บาท ร้อยละ 4.53

ง. รายจ่ายของครอบครัว

ตารางที่ 21 รายจ่ายของครอบครัว

ลำดับ	รายจ่ายของครอบครัว	จำนวน (ตัวอย่าง)	คิดเป็นร้อยละ
1.	น้อยกว่า 5,000 บาท	58	18.7
2.	5,000-10,000 บาท	44	14.2
3.	10,001-20,000 บาท	162	52.5
4.	20,001-30,000 บาท	7	2.3
5.	30,001-40,000 บาท	24	7.8
6.	มากกว่า 40,000 บาท	14	4.5
	รวม	309	100

จากการสำรวจพบว่าในส่วนของรายจ่ายต่อเดือน กลุ่มใหญ่ที่สุด คือ รายจ่าย 10,001-20,000 บาท ต่อเดือน ร้อยละ 52.5 รองลงมา ได้แก่ กลุ่มรายจ่ายน้อยกว่า 5,000 บาท ต่อเดือนร้อยละ 18.7, กลุ่มรายจ่าย 5,000-10,000 บาท ต่อเดือน ร้อยละ 14.2, กลุ่มรายจ่าย รายจ่าย 30,001-40,000 บาท ต่อเดือน ร้อยละ 7.8, กลุ่มรายจ่าย มากกว่า 40,000 บาท ต่อเดือน ร้อยละ 4.5 และกลุ่มรายจ่าย 20,001-30,000 บาท ต่อเดือน น้อยที่สุด ร้อยละ 2.3

5.3 ลักษณะของที่อยู่อาศัย

จากการสำรวจพบว่าลักษณะของที่อยู่อาศัยในพื้นที่กรณีศึกษามีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

5.3.1 ข้อมูลเกี่ยวกับบ้าน/อาคาร/ที่อยู่อาศัย

ก. ชนิดของที่อยู่อาศัย

ในพื้นที่มีบ้านพักอาศัย ประเภทต่าง ๆ ดังนี้ คือ

ตารางที่ 22 ชนิดของที่อยู่อาศัย

ลำดับ	ชนิดของที่อยู่อาศัย	จำนวน (หลัง)	คิดเป็นร้อยละ
1.	บ้านชั้นเดียว	84	27.18
2.	บ้านไม้ 2 ชั้น	137	44.34
3.	บ้านครึ่งตึกครึ่งไม้ 2 ชั้น	64	20.71
4.	บ้านตึก 2 ชั้น	24	7.77
	รวม	309	100

ที่อยู่อาศัยในชุมชนส่วนใหญ่เป็นบ้านไม้ 2 ชั้น ร้อยละ 44.2 เป็นอาคารที่สร้างมานานพร้อม ๆ กับการก่อตั้งชุมชน ซึ่งสมัยนั้นไม้เป็นวัสดุก่อสร้างที่หาได้ง่ายและมีราคาถูก ส่วนบ้านชั้นเดียวมีจำนวนรองลงมา คือ ร้อยละ 27.1, บ้านครึ่งตึกครึ่งไม้ ร้อยละ 20.6 และบ้านตึก 2 ชั้น ร้อยละ 8.0 ตามลำดับ

ข. ลักษณะการปลูกบ้าน

ตารางที่ 23 ลักษณะการปลูกบ้าน

ลำดับ	ลักษณะการปลูกบ้าน	จำนวน (หลัง)	คิดเป็นร้อยละ
1.	ก่อสร้างบ้านบนพื้นดินทั้งหมด	279	90.29
2.	ก่อสร้างบ้านบนพื้นดินบางส่วนและในน้ำบางส่วน	12	3.88
3.	ก่อสร้างบ้านในน้ำทั้งหมด	18	5.83
	รวม	309	100

จากการสำรวจโดยการสังเกตพบว่าบ้านพักอาศัยส่วนใหญ่ปลูกอยู่บนพื้นดิน คิดเป็นร้อยละ 90.29 ส่วนที่เหลือจะปลูกอยู่ริมแม่น้ำ-ลำคลอง โดยปลูกอยู่ในน้ำทั้งหมด ร้อยละ 5.83 ซึ่งถือเป็นผู้บุกรุกลำน้ำสาธารณะ และปลูกอยู่บนดินบางส่วน และในน้ำบางส่วน ร้อยละ 3.88 ซึ่งแบ่งเป็น 2 กรณี คือ เป็นผู้บุกรุกที่สาธารณะ และพื้นที่ดินถูกน้ำกัดเซาะภายหลังจากปลูกบ้านแล้ว เนื่องจากไม่มีการก่อสร้างคันป้องกันน้ำเซาะ

ภาพที่ 11 แสดงบ้านบุกรุกลำน้ำสาธารณะ

ภาพที่ 12 รูปแสดงพื้นที่ถูกน้ำกัดเซาะภายหลังปลูกบ้านแล้ว

ค. สภาพของที่พักอาศัย

ตารางที่ 24 สภาพของที่พักอาศัย

ลำดับ	สภาพของที่พักอาศัย	จำนวน (หลัง)	คิดเป็นร้อยละ
1.	ที่พักอาศัยอยู่ในสภาพดี	169	54.69
2.	ที่พักอาศัยอยู่ในสภาพพอใช้	103	33.33
3.	ที่พักอาศัยอยู่ในสภาพต้องปรับปรุง	37	11.98
	รวม	309	100

ที่พักอาศัยส่วนใหญ่อยู่ในสภาพดี คิดเป็นร้อยละ 54.69 อยู่ในสภาพพอใช้ ร้อยละ 33.33 และอยู่ในภาวะต้องปรับปรุง เพราะว่าทรุดโทรม ร้อยละ 11.98

ภาพที่ 13 แสดงที่อยู่อาศัยสภาพดี

ภาพที่ 14 ที่อยู่อาศัยสภาพทรุดโทรม

ง. สถานที่ตั้งของที่อยู่อาศัย

ที่อยู่อาศัยในชุมชนหลังจากก่อสร้างคั่นกันน้ำแล้วถูกแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่อยู่ด้านหน้าแนวคั่นกันน้ำ และส่วนที่อยู่ด้านหลังแนวคั่นกันน้ำ จากการสำรวจพบว่า

ตารางที่ 25 สถานที่ตั้งของที่อยู่อาศัย

ลำดับ	ที่ตั้งของที่อยู่อาศัย	จำนวน (หลัง)	คิดเป็นร้อยละ
1.	ตั้งอยู่หน้าแนวคั่นกันน้ำ	40	12.9
2.	ตั้งอยู่หลังแนวคั่นกันน้ำ	269	87.1
	รวม	309	100

ที่อยู่อาศัยภายในชุมชนส่วนใหญ่อยู่หลังแนวคั่นกันน้ำ โดยคิดเป็นร้อยละ 87.1 ของจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

จ. สัดส่วนการถือครองกรรมสิทธิ์

ในชุมชนมีผู้อยู่อาศัยอยู่มากมายในลักษณะการถือครองที่ดินต่าง ๆ กัน มีสัดส่วนดังนี้

ตารางที่ 26 สัดส่วนการถือครองกรรมสิทธิ์

ลำดับ	การถือครองกรรมสิทธิ์	จำนวน (ตัวอย่าง)	คิดเป็นร้อยละ
1.	เป็นเจ้าของ	64	20.71
2.	เช่า	236	76.38
3.	บุกรุก	9	2.91
	รวม	309	100

ฉ. เส้นทางเข้า-ออก

จากการสำรวจพบว่าเส้นทางเข้า-ออกของบ้านพักอาศัย มีลักษณะดังนี้

ตารางที่ 27 เส้นทางเข้า-ออก

ลำดับ	เส้นทางเข้า-ออก	จำนวน (หลัง)	คิดเป็นร้อยละ
1.	ทางบกอย่างเดียว	162	52.43
2.	ทางน้ำอย่างเดียว	5	1.62
3.	ทั้งทางบกและทางน้ำ	142	45.95
	รวม	309	100

ผู้อยู่อาศัยในพื้นที่ศึกษาส่วนใหญ่มีเส้นทางเข้า-ออกทางบก คิดเป็นร้อยละ 52.43 โดยอีกร้อยละ 45.95 เข้า-ออกได้ทั้งทางบกและทางน้ำ ส่วนที่อาศัยทางน้ำอย่างเดียวร้อยละ 1.62 แสดงว่าเส้นทางคมนาคมทางบกเป็นเส้นทางคมนาคมหลักของชุมชน ส่วนทางน้ำเป็นเส้นทางที่มีความสำคัญรองลงไป

สำหรับผู้ที่มีเส้นทางเข้า-ออก ทางบกนั้น พบว่า

ตารางที่ 28 การเข้าถึงโดยทางรถยนต์

ลำดับ	การเข้าถึงโดยทางรถยนต์	คิดเป็นร้อยละ
1.	รถยนต์เข้าถึงบ้าน	42.11
2.	รถยนต์เข้าไม่ถึงบ้าน	57.89
	รวม	100

จากผลการสำรวจสรุปได้ว่าบ้านพักอาศัยมากกว่าครึ่ง รถยนต์ไม่สามารถเข้าถึงได้ แสดงถึงความแออัดของบ้านพักอาศัยภายในชุมชน

5.3.2 การถือครองและการใช้ประโยชน์ที่ดิน

จากการสำรวจโดยการสังเกต พบว่าบ้านพักอาศัยส่วนใหญ่ตั้งอยู่บนที่ดินแปลงเล็กขนาดประมาณไม่เกิน 50 ตารางวา มีเพียงบางส่วนเท่านั้นซึ่งเป็นที่ดินแปลงใหญ่ ีรายละเอียดของการสำรวจด้านการถือครอง และการใช้ประโยชน์ที่ดิน ดังต่อไปนี้

ก. การถือครองที่อยู่อาศัย

จากการสำรวจพบว่ามีลักษณะการถือครอง ดังรายละเอียด คือ

ตารางที่ 29 การถือครองที่อยู่อาศัย

ลำดับ	การถือครองที่อยู่อาศัย	จำนวน (หลัง)	คิดเป็นร้อยละ
1.	เป็นเจ้าของบ้าน และที่ดิน	64	20.72
2.	เช่าที่ดินสร้างบ้านเอง	170	55.02
3.	เช่าบ้าน	52	16.83
4.	อาศัยเขาอยู่	11	3.55
5.	ไม่สามารถตอบได้	12	3.88
	รวม	309	100

ส่วนใหญ่บ้านพักอาศัยเช่าที่เจ้าของที่ดิน แล้วปลูกบ้านอยู่เอง มีมากถึงร้อยละ 55.02, ส่วนที่เป็นเจ้าของบ้านและที่ดิน ร้อยละ 20.72, เช่าบ้านอยู่ ร้อยละ 16.83 และอาศัยเขาอยู่ ร้อยละ 3.55

ข. วัตถุประสงค์ของการใช้บ้าน

ตารางที่ 30 วัตถุประสงค์ของการใช้บ้าน

ลำดับ	วัตถุประสงค์ของการใช้บ้าน	จำนวน (หลัง)	คิดเป็นร้อยละ
1.	ใช้เป็นที่พักอาศัยอย่างเดียว	222	71.84
2.	ใช้เป็นที่พักอาศัยและสถานประกอบการ	40	12.94
3.	ไม่ระบุ	47	15.22
	รวม	309	100

ส่วนใหญ่ใช้บ้านเพื่อพักอาศัยอย่างเดียว คิดเป็นร้อยละ 71.84 และใช้เป็นสถานประกอบการร่วมกับการพักอาศัย ร้อยละ 12.94

ค. เอกสารสิทธิของผู้อยู่อาศัย

ผู้อยู่อาศัยในชุมชนมีความแตกต่างในการถือเอกสารสิทธิ จากการสำรวจได้ผล คือ

ตารางที่ 31 เอกสารสิทธิ์ของผู้อยู่อาศัย

ลำดับ	เอกสารสิทธิ์ของผู้อยู่อาศัย	จำนวน (หลัง)	คิดเป็นร้อยละ
1.	มีเอกสารสิทธิ์	70	22.65
2.	ไม่มีเอกสารสิทธิ์	230	74.43
3.	ไม่ระบุ	9	2.92
	รวม	309	100

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีเอกสารสิทธิ์คิดเป็นร้อยละ 74.43 และเป็นผู้มีเอกสารสิทธิ์ ร้อยละ 22.65 มีผู้ไม่ตอบคำถาม 9 หลัง คิดเป็นร้อยละ 2.91 ในจำนวนผู้ไม่มีเอกสารสิทธิ์ ร้อยละ 74.43 พบว่าเป็นผู้อยู่ในสถานะบุกรกร้อยละ 2.92

สำหรับผู้ไม่มีเอกสารสิทธิ์ เข้าอยู่อาศัยโดยมีลักษณะที่พักอาศัยเป็น

ตารางที่ 32 ลักษณะที่พักอาศัยสำหรับผู้ไม่มีเอกสารสิทธิ์

ลำดับ	ลักษณะที่พักอาศัยสำหรับผู้ไม่มีเอกสารสิทธิ์	จำนวน (หลัง)	คิดเป็นร้อยละ
1.	บ้านเช่า	54	23.48
2.	เช่าที่ปลูกบ้าน	150	65.22
3.	ห้องเช่า	26	11.30
	รวม	230	100

ผู้ที่เช่าที่ดินเพื่อปลูกบ้านมีมากที่สุดร้อยละ 65.22 รองลงมา คือ กลุ่มบ้านเช่า ร้อยละ 23.48 และกลุ่มห้องเช่าน้อยที่สุด ร้อยละ 11.30

5.4 ปัญหาในชุมชน

การสำรวจเกี่ยวกับลำดับความสำคัญของปัญหาในชุมชนนั้น เป็นการสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม แล้วให้กลุ่มตัวอย่างเลือกตอบตามลำดับความสำคัญ โดยไม่จำเป็นต้องเลือกทุกคำตอบที่เตรียมไว้ให้ และผู้วิจัยได้กำหนดให้มีการถ่วงน้ำหนักคะแนนสำหรับคำตอบในลำดับที่ 1, 2, 3, 4, 5

สำหรับปัญหาในชุมชนต่าง ๆ จากการสำรวจสามารถประเมินผลได้ตามลำดับความรุนแรงของปัญหาดังนี้

ตารางที่ 33 ปัญหาที่ถูกเลือกเป็นความสำคัญอันดับ 1

ลำดับ	ปัญหา	จำนวนคำตอบ	คิดเป็นร้อยละ
1.	ปัญหาน้ำท่วม	189	62.58
2.	ปัญหาอควิภัย	62	20.53
3.	ปัญหาเสาพืด	22	7.29
4.	ปัญหาเส้นทางเข้า-ออก	8	2.65
5.	ปัญหาน้ำเสีย	6	1.99
6.	ปัญหาน้ำขัง	6	1.99
7.	ปัญหาลักขโมย	4	1.33
8.	ปัญหาขยะตกค้าง	3	0.99
9.	ปัญหาน้ำดื่ม/น้ำใช้	1	0.325
10.	ปัญหาทะเลาะวิวาท	1	0.325
	รวม	302	100

ตารางที่ 34 ปัญหาที่ถูกเลือกเป็นความสำคัญอันดับ 2

ลำดับ	ปัญหา	จำนวนคำตอบ	คิดเป็นร้อยละ
1.	ปัญหาน้ำท่วม	73	32.02
2.	ปัญหาน้ำเสีย	45	19.74
3.	ปัญหาเสาพืด	43	18.86
4.	ปัญหาขยะตกค้าง	17	7.46
5.	ปัญหาเส้นทางเข้า-ออก	13	5.70
6.	ปัญหาอควิภัย	13	5.70
7.	ปัญหาน้ำขัง	12	5.26
8.	ปัญหาลักขโมย	8	3.51
9.	ปัญหาน้ำดื่ม/น้ำใช้	2	0.875
10.	ปัญหาทะเลาะวิวาท	2	0.875
	รวม	228	100

ตารางที่ 35 ปัญหาที่ถูกเลือกเป็นความสำคัญอันดับ 3

ลำดับ	ปัญหา	จำนวนคำตอบ	คิดเป็นร้อยละ
1.	ปัญหาน้ำเสีย	41	23.84
2.	ปัญหาน้ำขัง	35	20.35
3.	ปัญหาลักขโมย	27	15.70
4.	ปัญหาเสาเสตติค	24	13.95
5.	ปัญหาน้ำท่วม	23	13.37
6.	ปัญหาขยะตกค้าง	11	6.40
7.	ปัญหาเส้นทางเข้า-ออก	4	2.33
8.	ปัญหาน้ำดื่ม/น้ำใช้	3	1.74
9.	ปัญหาทะเลาะวิวาท	2	1.16
10.	ปัญหาอัคคีภัย	2	1.16
	รวม	172	100

จากผลการสำรวจความสำคัญของปัญหาในลำดับที่ 1, 2, 3 ทำให้สามารถวิเคราะห์โดยการให้น้ำหนักคะแนน กำหนดให้ลำดับที่ 1 มีน้ำหนักคะแนนเท่ากับ 5 ลำดับที่ 2 มีน้ำหนักคะแนนเท่ากับ 4 และลำดับที่ 3 มีน้ำหนักคะแนนเท่ากับ 3 จึงสามารถสรุปคะแนนของปัญหาต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 36 สรุปคะแนนของปัญหา

ลำดับ	ปัญหา	ได้คะแนน (คะแนน)	คิดเป็นร้อยละ
1.	ปัญหาน้ำท่วม	1,306	42.93
2.	ปัญหาน้ำเสีย	437	14.37
3.	ปัญหาอัคคีภัย	368	12.10
4.	ปัญหาเสาเสตติค	354	11.64
5.	ปัญหาน้ำขัง	183	6.02
6.	ปัญหาลักขโมย	133	4.37
7.	ปัญหาขยะตกค้าง	116	3.81
8.	ปัญหาเส้นทางเข้า-ออก	104	3.42
9.	ปัญหาน้ำดื่ม/น้ำใช้	22	0.72
10.	ปัญหาทะเลาะวิวาท	19	0.62
	รวม	3,042	100

จากผลดังกล่าวสรุปได้ว่า ปัญหาที่รุนแรงที่สุด คือ ปัญหาน้ำท่วม คิดเป็นร้อยละ 42.93 ลำดับรองลงมา คือ ปัญหาน้ำเสีย ร้อยละ 14.37, ปัญหาอัคคีภัย ร้อยละ 12.10, ปัญหาขาดแคลนน้ำ ร้อยละ 11.64, ปัญหาน้ำขัง ร้อยละ 6.02, ปัญหาหลักโมย ร้อยละ 4.37, ปัญหาขาดแคลนไฟฟ้า ร้อยละ 3.81, ปัญหาเส้นทางเข้า-ออก ร้อยละ 3.42 ตามลำดับ ส่วนปัญหาเรื่องน้ำดื่ม/น้ำใช้ และการทะเลาะวิวาท ถือว่ามีลำดับความสำคัญน้อยที่สุด คือ ร้อยละ 0.72 และ 0.62

ปัญหาที่รุนแรงที่สุด 3 ลำดับแรก คือ ปัญหาน้ำท่วม,ปัญหาน้ำเสียและปัญหาอัคคีภัย ล้วนเป็นปัญหาทางด้านกายภาพทั้งสิ้น ส่วนปัญหาน้ำขังและปัญหาขาดแคลนไฟฟ้า ซึ่งเป็นปัญหาทางด้านการจัดการอยู่ในลำดับความสำคัญรองลงไป และปัญหาขาดแคลนน้ำ,ปัญหาหลักโมย ซึ่งเป็นปัญหาด้านสังคมอยู่ในลำดับความสำคัญที่น้อยกว่า

ซึ่งหากพิจารณาเปรียบเทียบกับความเห็นของผู้นำชุมชน (ผลจากการสำรวจข้อ 5.1) จะไม่ค่อยตรงกันนัก เพราะว่าคุณนำชุมชนส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญกับปัญหาทางด้านการจัดการมากกว่า แต่ปัญหาที่ทั้งสองส่วนให้ความสำคัญของปัญหามากใกล้เคียงกัน คือปัญหาน้ำท่วม

ความรู้สึกรู้สึกต่อชุมชนที่อยู่อาศัย

แม้ว่าชุมชนจะมีปัญหาอยู่มาก แต่เมื่อสำรวจความคิดเห็นต่อชุมชนของกลุ่มตัวอย่างพบว่า

ตารางที่ 37 ความรู้สึกต่อชุมชนที่อยู่อาศัย

ลำดับ	ความรู้สึกรู้สึกต่อชุมชนที่อยู่อาศัย	จำนวนคำตอบ	คิดเป็นร้อยละ
1.	เห็นว่าเป็นชุมชนที่น่าอยู่	263	85.12
2.	เห็นว่าเป็นชุมชนไม่น่าอยู่	22	7.12
3.	ไม่แสดงความคิดเห็น	24	7.76
	รวม	309	100

ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ส่วนใหญ่ยังคงมีความเห็นว่า ชุมชนยังน่าอยู่ คิดเป็นร้อยละ 85.12 ส่วนน้อยเห็นว่าไม่น่าอยู่คิดเป็นร้อยละ 7.12

หากจะพิจารณาถึงความสัมพันธ์ของผลที่ได้จากการสำรวจในหัวข้อเรื่องปัญหาในชุมชน จะสามารถประมวลได้ว่า ปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นในชุมชน ซึ่งเป็นปัญหาทางกายภาพ ไม่ส่งผลให้ชาวบ้านส่วนใหญ่เกิดความรู้สึกว่าชุมชนไม่น่าอยู่ แต่สำหรับผู้ที่ไม่เห็นว่าเป็นชุมชนไม่น่าอยู่เป็นเพราะปัญหาเรื่องสภาพแวดล้อมไม่ดี และความแออัดของสถานที่อยู่อาศัยเป็นส่วนใหญ่ และมีบางส่วนเป็นเพราะบ้านถูกเวนคืน จึงมีความรู้สึกที่ชุมชนไม่น่าอยู่

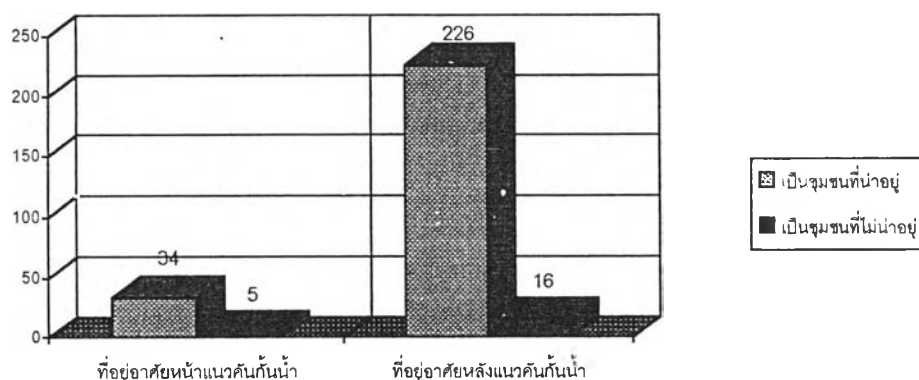
เมื่อนำข้อมูลเรื่องสถานที่ตั้งของที่อยู่อาศัยและความรู้สึกต่อชุมชนมาหาความสัมพันธ์ ได้ผลดังนี้

ตารางที่ 38 แสดงความสัมพันธ์ของสถานที่ตั้งของที่อยู่อาศัยกับความรู้สึกต่อชุมชน

สถานที่ตั้งของที่อยู่อาศัย	ความรู้สึกต่อชุมชนที่อยู่อาศัย		รวม
	เป็นชุมชนที่น่าอยู่	เป็นชุมชนที่ไม่น่าอยู่	
ที่อยู่อาศัยหน้าแนวคันกันน้ำ	34	5	39
ที่อยู่อาศัยหลังแนวคันกันน้ำ	226	16	242
รวม	260	21	281

จากความสัมพันธ์ดังตารางที่ 38 ในส่วนของผู้ที่อาศัยอยู่ด้านหน้าคันกันน้ำ จำนวน 39 ตัวอย่าง ให้ความเห็นว่าเป็นชุมชนที่น่าอยู่ 34 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 87.18 และเห็นว่าไม่น่าอยู่ 5 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 12.82

ในส่วนของผู้ที่อาศัยอยู่ด้านหลังคันกันน้ำ จำนวน 242 ตัวอย่าง ให้ความเห็นว่าเป็นชุมชนที่น่าอยู่ 226 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 93.39 และเห็นว่าไม่น่าอยู่ 16 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 6.61

แผนภูมิที่ 4 ความสัมพันธ์ของสถานที่ตั้งของที่อยู่อาศัยกับความรู้สึกต่อชุมชน

เมื่อนำข้อมูลเรื่องความรู้สึกต่อชุมชนที่อยู่อาศัยมาหาความสัมพันธ์กับสภาพน้ำท่วมที่อยู่อาศัยของกลุ่มตัวอย่าง ได้ผลดังนี้

ตารางที่ 39 แสดงความสัมพันธ์ของความรู้สึกต่อชุมชนที่อยู่อาศัยกับสภาพน้ำท่วมที่อยู่อาศัย

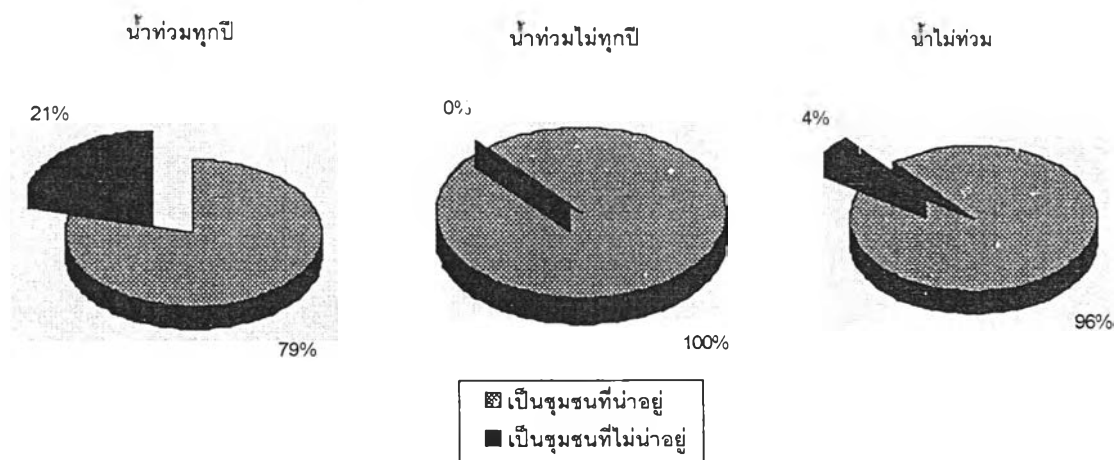
สภาพน้ำท่วมในบริเวณบ้าน	ความรู้สึกต่อชุมชนที่อยู่อาศัย		รวม
	เป็นชุมชนที่น่าอยู่	เป็นชุมชนที่ไม่น่าอยู่	
ท่วมทุกปี	49	13	62
ท่วมไม่ทุกปี	2	0	2
ไม่ท่วม	208	9	217
รวม	259	22	281

จากความสัมพันธ์ ดังตารางที่ 39 ได้ผลการวิเคราะห์ คือ

1. กลุ่มตัวอย่างที่บ้านถูกน้ำท่วมทุกปี จำนวน 62 ตัวอย่าง ยังมีครอบครัวส่วนใหญ่เห็นว่าชุมชนน่าอยู่ 49 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 79.03 และผู้ที่เห็นว่าชุมชนไม่น่าอยู่ 13 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 20.97
2. กลุ่มตัวอย่างที่น้ำท่วมไม่ทุกปี จำนวน 2 ตัวอย่าง ทั้ง 2 ตัวอย่างยังเห็นว่าเป็นชุมชนที่น่าอยู่ จึงคิดเป็นร้อยละ 100
3. กลุ่มตัวอย่างที่น้ำไม่ท่วม จำนวน 217 ตัวอย่าง ผู้ที่เห็นว่าชุมชนน่าอยู่ 208 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 95.85 และเห็นว่าชุมชนไม่น่าอยู่จำนวน 9 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 4.15

สรุปว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่แม้ว่าบ้านถูกน้ำท่วมก็ยังเห็นว่าชุมชนน่าอยู่

หมายเหตุ: คำตอบที่ได้ไม่ครบ 309 คำตอบ เพราะมีผู้ไม่ตอบในส่วนของความรู้สึกต่อชุมชน 24 คำตอบ และในส่วนของสภาพน้ำท่วม

แผนภูมิที่ 5 ความสัมพันธ์ของสภาพน้ำท่วมที่อยู่อาศัยกับความรู้สึกต่อชุมชน

5.5 ปัญหาน้ำท่วม

จากการสรุปปัญหาในชุมชน ตามข้อ 5.4 พบว่าปัญหาน้ำท่วมเป็นปัญหาเร่งด่วน และมีความรุนแรงของปัญหามากที่สุด เพื่อให้ทราบถึงรายละเอียดของปัญหา จึงมีการสำรวจข้อมูล ดังต่อไปนี้

5.5.1 สภาพการเกิดน้ำท่วมในพื้นที่กรณีศึกษา

ตารางที่ 40 สภาพการเกิดน้ำท่วม

ลำดับ	สภาพการเกิดน้ำท่วม	จำนวน (คำตอบ)	คิดเป็นร้อยละ
1.	น้ำท่วมทุกปี	63	20.39
2.	น้ำไม่ท่วมทุกปี	240	77.67
3.	น้ำไม่ท่วม	2	0.65
4.	ไม่ตอบ	4	1.29
	รวม	309	100

จากข้อมูลได้ผลว่าพื้นที่ส่วนใหญ่ประสบปัญหาน้ำท่วม โดยร้อยละ 78.7 ประสบปัญหาน้ำท่วมเป็นบางปี มีร้อยละ 20.6 เกิดปัญหาน้ำท่วมทุกปี มีผู้ไม่เคยประสบปัญหาน้ำท่วมเพียง ร้อยละ 0.7

สำหรับปีที่เกิดปัญหาน้ำท่วมมาก คือ ปี พ.ศ. 2526, 2538, 2539 ซึ่งสภาพพื้นที่ส่วนใหญ่ถูกน้ำท่วม แต่ปีอื่น ๆ มีปัญหาน้ำท่วมในบางพื้นที่ เช่น ที่ลุ่มต่ำ หรือพื้นที่อยู่ริมแม่น้ำลำคลอง

ซึ่งหากพิจารณาจากผลดังกล่าวจะเห็นว่า พื้นที่ส่วนใหญ่ไม่ได้เกิดปัญหาน้ำท่วมทุกปี จะเกิดปัญหาเฉพาะปีที่น้ำท่วมใหญ่เท่านั้น ส่วนพื้นที่ซึ่งอยู่ริมแม่น้ำลำคลองและพื้นที่ลุ่มต่ำจะเกิดปัญหามากกว่าแนวทางในการกำหนดแผนการแก้ปัญหาคควรพิจารณาจากผลการสำรวจข้อนี้ด้วย

เมื่อนำข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ตั้งของที่อยู่อาศัยมาหาความสัมพันธ์กับสภาพน้ำท่วมในบริเวณบ้านพบว่า

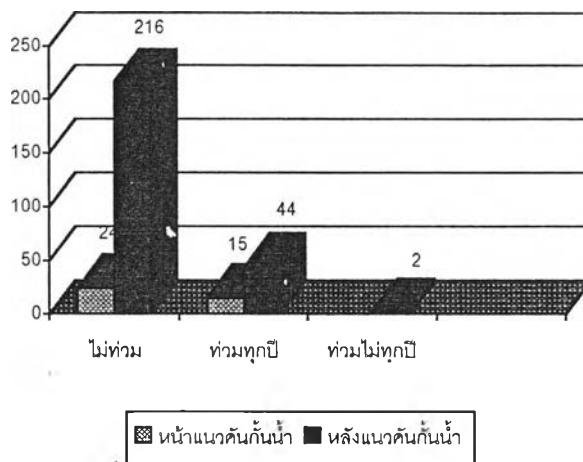
ตารางที่ 41 สถานที่ตั้งของที่อยู่อาศัยสัมพันธ์กับสภาพน้ำท่วมในบริเวณบ้าน

สถานที่ตั้งของที่อยู่อาศัย	สภาพน้ำท่วมในบริเวณบ้าน			รวม
	ท่วมทุกปี	ท่วมไม่ทุกปี	ไม่ท่วม	
หน้าแนวคันกั้นน้ำ	15	24		39
หลังแนวคันกั้นน้ำ	44	216	2	262
รวม	59	240	2	301

หมายเหตุ: มีผู้ไม่ตอบคำถามเป็นจำนวน 8 ราย

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ตารางที่ 41 ที่อยู่อาศัยซึ่งอยู่ด้านหน้าแนวคันกั้นน้ำ จำนวน 39 ตัวอย่าง พบว่า 15 ตัวอย่างมีปัญหาน้ำท่วมทุกปีคิดเป็นร้อยละ 38.46 ส่วนที่เหลืออีก 24 ตัวอย่างมีปัญหาน้ำท่วมไม่ทุกปี คิดเป็นร้อยละ 61.54

ในส่วนของที่อยู่อาศัยด้านหลังคันทันน้ำ จำนวน 262 ตัวอย่าง พบว่า 44 ตัวอย่างเคยมีปัญหา น้ำท่วมทุกปี คิดเป็นร้อยละ 16.79 มีปัญหาน้ำไม่ท่วมทุกปี 2 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 0.76 ไม่มีปัญหาน้ำท่วม 216 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 82.45

แผนภูมิที่ 6 สถานที่ตั้งของที่อยู่อาศัยสัมพันธ์กับสภาพน้ำท่วมในบริเวณบ้าน

5.5.2 ระยะเวลาที่น้ำท่วม

ระยะเวลาที่น้ำท่วม (ในช่วงที่เกิดปัญหาน้ำท่วม) จากการสอบถามได้คำตอบว่า

ตารางที่ 42 ระยะเวลาที่น้ำท่วม

ลำดับ	ระยะเวลาที่น้ำท่วม	จำนวนคำตอบ	คิดเป็นร้อยละ
1.	น้ำท่วมทุกวัน	169	54.69
2.	น้ำท่วมบางวัน	132	42.72
3.	น้ำไม่ท่วม	2	0.65
4.	ไม่ตอบ	6	1.94
	รวม	309	100

แสดงให้เห็นว่าในพื้นที่ซึ่งมีปัญหา น้ำท่วม ส่วนใหญ่เกิดปัญหาน้ำท่วมเป็นระยะเวลาต่อเนื่องทุกวัน คิดเป็นร้อยละ 54.69 มีบางส่วนที่น้ำท่วมในบางช่วงเวลา (น้ำขึ้น-ลง ตามระดับน้ำในแม่น้ำ) คิดเป็นร้อยละ 42.72 และมีผู้ไม่ประสบปัญหาน้ำท่วม ร้อยละ 0.65

5.5.3 การแก้ไขปัญหาน้ำท่วมด้วยตัวเอง

การแก้ไขปัญหาน้ำท่วมของประชาชนคือที่อยู่อาศัยด้วยตนเองนั้น แต่ละครอบครัวมีแนวทางการแก้ไขที่แตกต่างกัน การแก้ไขแบบชั่วคราว คือ การแก้ไขที่ในลักษณะที่พร้อมจะรื้อถอนเมื่อหมดปัญหา เช่น

การกันกระสอบทราย การก่อผนังคอนกรีตบล็อก เพื่อป้องกันน้ำบริเวณหน้าประตูบ้าน ฯลฯ ส่วนการแก้ไขแบบถาวร คือ การแก้ไขปัญหาโดยไม่ต้องมีการแก้ไขอีก เช่น การทำคั่นกันน้ำคอนกรีตรอบบ้าน การถมที่ การยกระดับบ้านขึ้นจากเดิมให้พื้นระดับน้ำท่วม ฯลฯ

จากการสอบถามได้ผลดังต่อไปนี้ คือ

ตารางที่ 43 การแก้ไขปัญหาน้ำท่วมด้วยตัวเอง

ลำดับ	การแก้ไขปัญหาน้ำท่วม	จำนวนครอบครัว	คิดเป็นร้อยละ
1.	แก้ไขแบบชั่วคราว	188	60.84
2.	แก้ไขแบบถาวร	58	18.77
3.	ไม่ได้แก้ไข	53	17.15
4.	ไม่ตอบ	10	3.24
	รวม	309	100

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่แก้ปัญหาชั่วคราว เพราะปัญหาน้ำท่วมเกิดขึ้นบางช่วงเวลาเท่านั้น อาจไม่คุ้มเพราะการแก้ไขปัญหาแบบถาวรต้องใช้งบประมาณมาก โดยมีผู้เลือกใช้วิธีนี้ร้อยละ 60.84 ส่วนที่รองลงมา คือ แก้ไขแบบถาวร คิดเป็นร้อยละ 18.77 และไม่ได้แก้ไข ร้อยละ 17.15 เมื่อรวมผู้แก้ปัญหาแบบชั่วคราว และแบบถาวรแล้วพบว่าร้อยละ 79.61 มีการดำเนินการแก้ไข

หลังจากที่แก้ปัญหาแล้วบางส่วนก็สามารถป้องกันน้ำท่วมได้ แต่บางส่วนก็ยังมีปัญหาต่อเนื่องอีกจากการสำรวจพบว่า

ตารางที่ 44 ภาวะหลังการแก้ไขปัญหาน้ำท่วม

ลำดับ	หลังการแก้ไขปัญหาน้ำท่วม	จำนวนครอบครัว	คิดเป็นร้อยละ
1.	ยังมีปัญหาอีก	46	20.5
2.	ไม่มีปัญหา	178	79.5
	รวม	224	100

โดยผู้ที่ยังมีปัญหาก็ทำการแก้ไขใหม่อีก 22 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 47.8 ส่วนที่เหลืออีก 24 ครอบครัว ปล่อยเลยตามเลย คิดเป็นร้อยละ 52.2

เมื่อนำข้อมูลในส่วนของ การแก้ไขปัญหาน้ำท่วมด้วยตัวเอง มาหาความสัมพันธ์กับสภาพการถือครองที่ดิน ได้ผลดังนี้

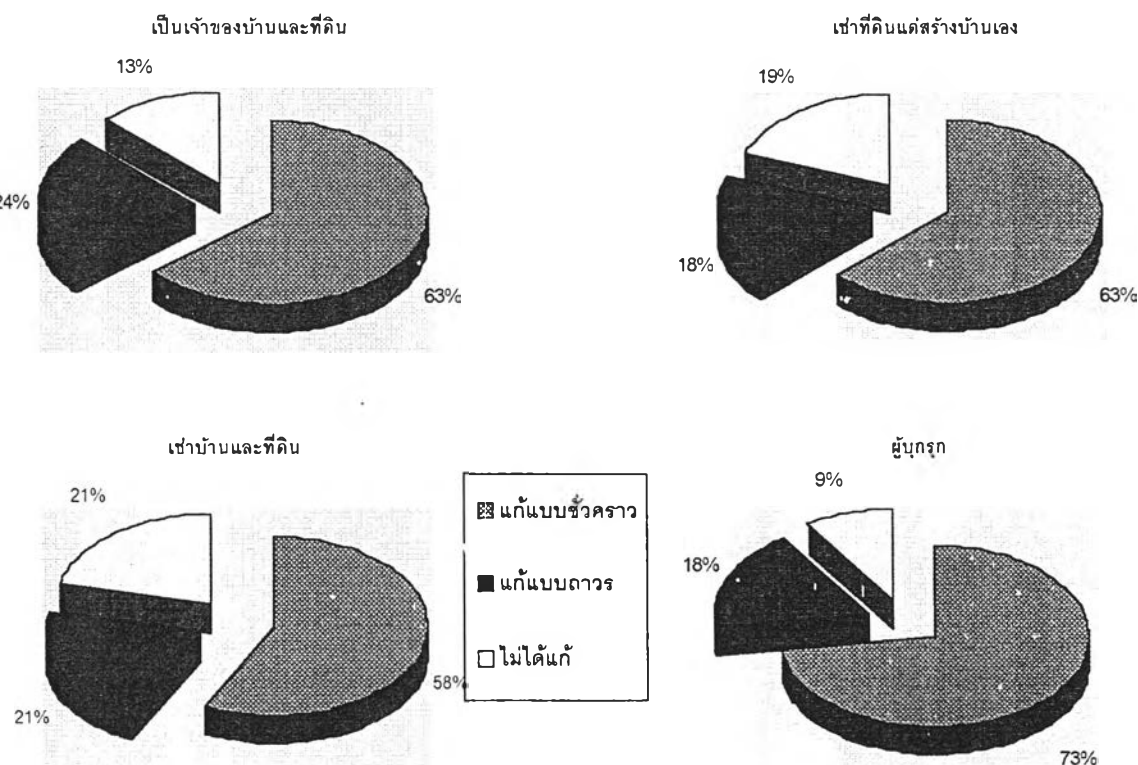
ตารางที่ 45 การแก้ไขปัญหาน้ำท่วมด้วยตัวเอง

การแก้ปัญหาน้ำท่วม ด้วยตัวเอง	การถือครองบ้าน/ที่ดิน				รวม
	เป็นเจ้าของ บ้านและที่ดิน	เช่าที่ดินแต่ สร้างบ้านเอง	เช่าบ้าน	ผู้บุกรุก	
แก้แบบชั่วคราว	40	105	27	8	180
แก้แบบถาวร	15	30	10	2	57
ไม่ได้แก้	8	32	10	1	51
รวม	63	167	47	11	288

จากตารางที่ 45 สามารถวิเคราะห์ผลได้ดังนี้

กรณีที่ 1 เป็นเจ้าของบ้านและที่ดิน จำนวนตัวอย่าง 63 ตัวอย่าง มีการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมแบบชั่วคราว 40 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 63.49 แก้ไขปัญหาแบบถาวร 15 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 23.81 และไม่ได้แก้ไข 8 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 12.70

กรณีที่ 2 เช่าที่ดินแต่สร้างบ้านเอง จำนวน 167 ตัวอย่าง มีการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมแบบชั่วคราว 105 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 62.87 แก้ไขปัญหาแบบถาวร 30 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 17.96 และไม่ได้แก้ไข 32 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 19.17

แผนภูมิที่ 7 การปรับปรุงที่อยู่อาศัย

กรณีที่ 3 เช่าบ้านและเช่าที่ดิน จำนวน 47 ตัวอย่าง มีการแก้ไขปัญหาแบบชั่วคราว 27 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 57.44 แก้ไขปัญหาแบบถาวร 10 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 21.28 และไม่ได้แก้ไข 10 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 21.28

กรณีที่ 4 ผู้บุกรุก จำนวน 11 ตัวอย่าง มีการแก้ไขปัญหาแบบชั่วคราว 8 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 72.73 แก้ไขปัญหาแบบถาวร 2 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 18.18 และไม่ได้แก้ไข 1 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 9.09

5.6 การประชาสัมพันธ์และความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการ

การดำเนินโครงการป้องกันน้ำท่วมของกรุงเทพมหานครบริเวณเขตบางพลัดช่วงสะพานกรุงธนบุรี ถึงสะพานสมเด็จพระปิ่นเกล้า นั้น เกี่ยวข้องกับชุมชนและประชากรที่อยู่ในพื้นที่เป็นอย่างมาก ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจและสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ คณะกรรมการชุมชน และประธานชุมชน พบว่าวิธีการแก้ปัญหาเพื่อป้องกันน้ำท่วมของทางราชการมีขั้นตอน คือ 1.- การวางแผนงาน 2.- การประชาสัมพันธ์ 3.- การประสานงาน ซึ่งจะทำให้เกิดผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อที่อยู่อาศัยและชุมชน โดยมีผลการสำรวจดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ผลการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน ได้ผลดังนี้

ชุมชนวัดกนิษฐาณ ข้อมูลเรื่องการประชาสัมพันธ์โครงการจากกรรมการชุมชน สรุปว่า ทางราชการใช้วิธีการนัดประชุมชี้แจงหลังแบบก่อสร้างเสร็จแล้ว ซึ่งเป็นวิธีการที่รวดเร็วเกินไป ไม่มีการฟังข้อคิดเห็นของชุมชน หรือทำประชาพิจารณ์ ทำให้ผลงานการก่อสร้างที่เกิดขึ้นไม่ราบรื่นเท่าที่ควร และขาดประสิทธิภาพ โดยเฉพาะเรื่องแนวการก่อสร้างคันกันน้ำไม่สอดคล้องกับความคิดเห็นของชุมชน และระบบการระบายน้ำที่ก่อสร้างใหม่ขาดการเชื่อมต่อกับระบบระบายน้ำเดิม เพราะการสำรวจและดำเนินการเบื้องต้นไม่ละเอียดรอบคอบเพียงพอ ก่อให้เกิดปัญหาในขณะก่อสร้างทำให้ต้องมีการแก้ไขและปรับปรุงแบบก่อสร้างหลายครั้ง

ชุมชนวัดบวรมงคล มีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนได้ทราบล่วงหน้า โดยมีหนังสือเป็นลายลักษณ์อักษรมาแจ้งกรรมการชุมชน เพื่อแจ้งให้ทราบรายละเอียดเบื้องต้นและกำหนดการ ทำให้ชุมชนสามารถประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดีพอสมควร แต่ยังคงขาดในเรื่องของรายละเอียดการก่อสร้างว่ามีรูปแบบอย่างไร

ชุมชนวัดกฤษหบดี จากข้อมูลของกรรมการชุมชน ปรากฏว่าทางหน่วยงานราชการไม่ได้มีการประชาสัมพันธ์ให้ทางชุมชนทราบเรื่องเกี่ยวกับการก่อสร้างเลย มาทราบเมื่อมีผู้รับเหมาเริ่มเข้ามาทำการก่อสร้างแล้ว ทำให้เกิดปัญหาขึ้นในระหว่างก่อสร้าง เช่น ทางชุมชนไม่เห็นด้วยกับรูปแบบคันกันน้ำบางช่วง แต่ร้องเรียนไปทางหน่วยงานราชการ แต่ก็ไม่ได้รับการพิจารณา

ชุมชนบ้านปูน ทางชุมชนได้รับทราบข่าวการก่อสร้างคันกันน้ำจากเขตบางพลัด ผ่านการประชุมผู้นำชุมชน ทำให้สามารถประสานงานกับทีมงานสำรวจออกแบบได้เป็นอย่างดี แต่ว่าหลังจากการออกแบบ

เสรีจลิน ยังขาดการประชาสัมพันธ์เรื่องรูปแบบ ทำให้ชุมชนไม่ทราบลักษณะของคันทันน้ำ จนเมื่อมีการก่อสร้างจึงได้เห็น

ชุมชนวัดพระยาศิริโทยสวรรค์ ทางเขตมีการประชาสัมพันธ์ในช่วงก่อนการก่อสร้างกับทางชุมชน ด้วยการเชิญผู้นำชุมชนมาประชุมชี้แจง และติดป้ายประกาศเท่านั้น

ชุมชนวัดดาวดึงษ์าราม ชุมชนได้รับข่าวการสร้างคันทันน้ำจากสำนักงานเขตบางพลัด โดยเรียกประชุมผู้นำชุมชน แต่ไม่มีรายละเอียดของโครงการที่แน่นอน ชุมชนอยากให้มีการประชาสัมพันธ์ในลักษณะติดป้ายประกาศในชุมชน โดยที่ควรจะมีรายละเอียดมากพอสมควร เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบและให้ความคิดเห็น

ชุมชนคลองเจ้าครุฑ ทางเขตบางพลัดได้แจ้งให้ชุมชนทราบถึงการก่อสร้างแนวคันทันน้ำ พร้อมกับแจ้งให้บ้านที่รูก้ำแนวแม่น้ำทำการรื้อถอนบ้านส่วนเกินออกไปก่อนที่จะเริ่มทำการก่อสร้าง แต่การประชาสัมพันธ์ยังขาดรายละเอียดของแนวที่จะทำการก่อสร้างและรายละเอียดของคันทันน้ำ ชุมชนมีความเห็นว่าเขตควรให้รายละเอียดของโครงการมากกว่านี้

จากผลการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน จะเห็นได้ว่า แม้ชุมชนทั้งหมดจะอยู่ในระดับผิวดินของเจ้าหน้าทีกลุ่มเดียวกัน แต่ผลที่ได้รับจากการประชาสัมพันธ์มีความแตกต่างกัน จึงต้องศึกษาต่อไปถึงกระบวนการ โดยพิจารณาในส่วนของผู้ให้ข่าว-ผู้รับข่าว-วิธีการกระจายข่าว ว่าอะไรเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดผลลัพธ์ที่แตกต่าง

ส่วนที่ 2 ผลการตอบแบบสอบถามทั่วไป ได้ผลดังนี้

5.6.1 การรับทราบเกี่ยวกับโครงการป้องกันน้ำท่วม เขตพื้นที่บางพลัด

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง เกี่ยวกับการรับทราบเกี่ยวกับโครงการได้ผลว่า

ตารางที่ 46 การรับทราบเกี่ยวกับโครงการป้องกันน้ำท่วม เขตพื้นที่บางพลัด

ลำดับ	การรับทราบเกี่ยวกับโครงการ	จำนวนคำตอบ	คิดเป็นร้อยละ
1.	ไม่ทราบว่ามีการโครงการฯ	130	42.1
2.	ทราบว่ามีการโครงการฯ	179	57.9
	รวม	309	100

มีประชากรรับทราบเกี่ยวกับโครงการร้อยละ 57.9 ซึ่งถือว่าไม่มากนัก ทั้ง ๆ ที่เป็นโครงการที่มีผลกระทบโดยตรงกับชุมชน ทำให้สามารถประเมินผลได้ว่า กระบวนการ วิธีการและขั้นตอน การประชาสัมพันธ์ยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ

5.6.2 ผู้ประชาสัมพันธ

ผู้ที่ประชาสัมพันธให้ชาวชุมชนในพื้นที่ได้ทราบข่าวนั้น จากการสอบถามพบว่ามีหลายส่วนด้วยกัน คือ

ตารางที่ 47 ผู้ประชาสัมพันธ

ลำดับ	ผู้ประชาสัมพันธ	จำนวนคำตอบ	คิดเป็นร้อยละ
1.	เจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานคร	33	18.44
2.	เพื่อนบ้าน	43	24.02
3.	เจ้าหน้าที่สำรวจ	25	13.97
4.	ป้ายประกาศของทางราชการ	26	14.52
5.	คณะกรรมการชุมชน	52	29.05
	รวม	179	100

ประชากรส่วนใหญ่ทราบข่าวโครงการจากกรรมการชุมชนคิดเป็นร้อยละ 29.05 ซึ่งอยู่ในสัดส่วนใกล้เคียงกับการรับทราบจากเพื่อนบ้าน ร้อยละ 24.02 ส่วนการรับทราบจากเจ้าหน้าที่สำรวจมีน้อยที่สุด คือร้อยละ 14.52 เมื่อแบ่งกลุ่มของผู้ประชาสัมพันธแล้ว สังกัดว่า กลุ่มของกรรมการชุมชนและเพื่อนบ้านรวมถึงการรับรู้จากป้ายประกาศ รวมกันแล้ว คิดเป็นร้อยละ 67.59 ซึ่งมากกว่าครึ่ง น่าจะประเมินได้ว่า การประชาสัมพันธไปทางกลุ่มผู้บริหารชุมชน น่าจะได้ผลกว่าการที่เจ้าหน้าที่ทำการประชาสัมพันธโดยตรง

สำหรับส่วนต่อไปนี้เป็นคำตอบที่ได้จากผู้ทีทราบข่าวโครงการเท่านั้น

5.6.3 ช่วงเวลาที่ทราบข่าวโครงการ

จากการสอบถามได้ผลว่า กลุ่มตัวอย่างทราบข่าวในช่วงระยะเวลาต่าง ๆ คือ

ตารางที่ 48 ช่วงเวลาที่ทราบข่าวโครงการ

ลำดับ	ช่วงระยะเวลาที่ทราบข่าวโครงการ	จำนวนคำตอบ	คิดเป็นร้อยละ
1.	ช่วงการสำรวจ-ออกแบบ (ก่อนการก่อสร้าง)	136	79.07
2.	ในระหว่างการก่อสร้าง	35	20.35
3.	หลังการก่อสร้างแล้วเสร็จ	1	0.58
	รวม	172	100

ส่วนใหญ่ในกลุ่มตัวอย่างทราบข่าวช่วงเวลาก่อนการก่อสร้างคิดเป็นร้อยละ 79.07 ซึ่งจากประเมินเฉพาะกลุ่มผู้ที่ทราบข่าวโครงการ ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ดี

5.6.4 กลุ่มตัวอย่างรับทราบรายละเอียดของลักษณะคั่นกันน้ำหรือไม่

จากการสอบถามเกี่ยวกับการรับทราบรายละเอียดของลักษณะคั่นกันน้ำ ได้ผลว่า

ตารางที่ 49 การรับทราบรายละเอียดของลักษณะคั่นกันน้ำ

ลำดับ	การรับทราบรายละเอียดของลักษณะคั่นกันน้ำ	จำนวนคำตอบ	คิดเป็นร้อยละ
1.	ทราบ	32	18.61
2.	ไม่ทราบ	140	81.39
	รวม	172	100

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 81.39 ไม่ทราบรายละเอียดของลักษณะคั่นกันน้ำ จากผลสำรวจข้อนี้ประเมินได้ว่า การรับทราบการประชาสัมพันธ์ในข้อที่ 4.6.3 ไม่สามารถให้ข้อมูลได้มากเพียงพอแก่ประชาชน ทำให้ไม่สามารถแสดงความคิดเห็นได้

5.6.5 หน่วยงานราชการทำการประชาสัมพันธ์ถึงกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีใด

จากการสอบถามได้ผลว่า วิธีการประชาสัมพันธ์มีดังนี้

ตารางที่ 50 การประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานราชการ

ลำดับ	การประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานราชการ	จำนวนคำตอบ	คิดเป็นร้อยละ
1.	คิดป้ายประกาศ	65	42.21
2.	ไม่มีการประชาสัมพันธ์	32	20.78
3.	ประชุมผู้นำชุมชน	57	37.01
	รวม	154	100

การประชาสัมพันธ์ของหน่วยราชการที่กลุ่มตัวอย่างรับรู้มากที่สุด คือ การคิดป้ายประกาศ ร้อยละ 42.21 และการประชุมผู้นำชุมชน ร้อยละ 37.01 โดยมีกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 20.78 ไม่เคยได้รับการประชาสัมพันธ์ จากผลข้อนี้ประเมินว่า การคิดป้ายประกาศเป็นวิธีที่ได้ผลดีวิธีหนึ่งหากจะหวังให้ได้ผลมากขึ้นควรจะเพิ่มจำนวนป้ายประกาศให้มากขึ้น ส่วนการประชุมผู้นำชุมชน ก็เป็นวิธีที่ได้ผลดีเช่นกัน ควรปฏิบัติต่อไป

5.7 ความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของชุมชนในโครงการป้องกันน้ำท่วม

เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติของชุมชนในเรื่องความร่วมมือ และการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อโครงการป้องกันน้ำท่วม ผู้วิจัยได้สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ และได้ผลการสำรวจดังต่อไปนี้ คือ

5.7.1 ช่วงก่อนและระหว่างการก่อสร้างคันกันน้ำ

- ก. ความร่วมมือในการติดตามข้อมูลข่าวสาร และเผยแพร่ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อโครงการ และเพื่อนบ้านในชุมชน

ตารางที่ 51 ความร่วมมือในการติดตามข้อมูลข่าวสาร

ลำดับ	ความร่วมมือในการติดตามข้อมูลข่าวสาร	จำนวนครอบครัว	คิดเป็นร้อยละ
1.	ยินดี	278	89.97
2.	ไม่ยินดี	2	0.65
3.	ไม่ตอบคำถาม	29	9.38
	รวม	309	100

ข้อมูลที่ได้สรุปได้ว่าชาวชุมชนส่วนใหญ่ร้อยละ 89.97 ยินดีให้ความร่วมมือในการติดตามข้อมูล และข่าวสาร และเผยแพร่ต่อเพื่อนบ้าน ผลการวิจัยข้อนี้เมื่อพิจารณาพร้อมกับ ข้อ 5.6.4 แม้ว่าคนส่วนใหญ่จะไม่ทราบรายละเอียดของโครงการ แต่ยินดีให้ความร่วมมือ ซึ่งเป็นเพราะว่าผู้คนเห็นว่าเป็นการแก้ปัญหาเพื่อส่วนรวม จึงให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่

- ข. ความร่วมมือในการให้ผู้รับเหมาก่อสร้างเตรียมการก่อสร้างในที่ดินของชุมชน

ตารางที่ 52 ความร่วมมือในการให้ผู้รับเหมาก่อสร้างเตรียมการก่อสร้างในที่ดินของชุมชน

ลำดับ	ความร่วมมือในการให้ผู้รับเหมาก่อสร้างเตรียมการก่อสร้าง	จำนวนครอบครัว	คิดเป็นร้อยละ
1.	ยินดี	269	87.06
2.	ไม่ยินดี	8	2.59
3.	ไม่ตอบคำถาม	32	10.35
	รวม	309	100

ส่วนใหญ่ของชุมชนคิดเป็นร้อยละ 87.06 ยินดีให้ผู้รับเหมาเตรียมการก่อสร้างในเขตที่ดินของชุมชน เมื่อพิจารณาพร้อมกับข้อ 5.3.2 จะพบว่าเป็นเพราะว่าผู้ตอบคำถามส่วนใหญ่ไม่ได้อยู่ในสถานะเจ้าของที่ดินนั่นเอง จึงไม่รู้สึกเดือดร้อนและหวงแหนในที่ดินของชุมชน

คำถามต่อไปนี้เป็นกรณีเป็นเจ้าของที่ดิน

ค. กรณีมีการก่อสร้างคันกั้นน้ำชนิดแนวเขตที่ดินของท่าน ท่านจะยินยอมหรือไม่

ตารางที่ 53 ความยินยอมกรณีมีการก่อสร้างคันกั้นน้ำชนิดแนวเขตที่ดิน

ลำดับ	ความยินยอมกรณีมีการก่อสร้างคันกั้นน้ำชนิดแนวเขตที่ดิน	จำนวนตัวอย่าง	คิดเป็นร้อยละ
1.	ยินยอม	18	75
2.	ไม่ยินยอม	6	25
	รวม	24	100

ผู้มีสถานะเป็นเจ้าของที่ดินซึ่งมีจำนวน 24 ราย ส่วนใหญ่ ร้อยละ 75 ยินยอมให้ก่อสร้างคันกั้นน้ำชนิดแนวเขตที่ดิน

5.7.2 ช่วงหลังการก่อสร้างคันกั้นน้ำ

ผู้วิจัยได้แบ่งคำถามออกเป็น 2 ส่วน คือ การสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน และการออกแบบสอบถามทั่วไป เพื่อศึกษาข้อมูลเปรียบเทียบความเห็นของทั้ง 2 กลุ่ม

ส่วนที่ 1 ผลการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน ได้ผลดังนี้

ชุมชนวัดภคินีนาถ กรรมการชุมชนวัดภคินีนาถ มีความเห็นเกี่ยวกับการดูแลรักษาคันกั้นน้ำว่าควรเป็นภาระหน้าที่ของทางราชการ เพราะชาวบ้านต้องทำมาหากินไม่มีเวลามาดูแล

ชุมชนวัดบวรมงคล กรรมการชุมชนวัดบวรมงคล มีความเห็นว่าสมควรให้ทางราชการดูแลคันกั้นน้ำ โดยมีทางชุมชนช่วยตรวจสอบอีกชั้นคอนหนึ่ง เพราะชุมชนไม่มีงบประมาณที่จะจัดคนมาดูแลเอง

ชุมชนวัดคฤหบดี กรรมการชุมชนวัดคฤหบดี มีความเห็นว่าควรให้สมาชิกในชุมชนเข้าไปดูแลรักษาคันกั้นน้ำ และประคองระบายน้ำ โดยผ่านการฝึกอบรมจากทางราชการ และให้ทางราชการว่าจ้างเป็นลักษณะลูกจ้างประจำ เพราะหากผู้ดูแลคันกั้นน้ำอาศัยอยู่ในชุมชนเองจะทำให้มีความรับผิดชอบมากกว่าเป็นคนจากภายนอก และกรรมการชุมชนสามารถดูแลพนักงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ชุมชนบ้านปูน ชุมชนวางแผนที่จะให้สมาชิกเข้าไปร่วมดูแลรักษาคันกั้นน้ำ โดยให้เขตจ้างเป็นลูกจ้างประจำ เพื่อคอยบำรุงรักษาและดูแลความเรียบร้อย

ชุมชนวัดพระยาศรีโอบสวรรคต ต้องการให้สมาชิกในชุมชนเข้าไปฝึกอบรมกับทางเขต เพื่อกลับมาดูแลบำรุงรักษาคันกั้นน้ำภายหลัง

ชุมชนวัดดาวดึงษาราม กรรมการชุมชนมีความเห็นว่า การดูแลรักษาคันกันน้ำควรให้สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วม เพราะจะมีความรับผิดชอบมากกว่าเจ้าหน้าที่ซึ่งไม่มีส่วนได้ส่วนเสียจากผลกระทบโดยตรง

ชุมชนคลองเจ้าครุฑ ชุมชนได้มอบหมายให้ผู้อยู่อาศัยริมคันกันน้ำ คูแผลและบำรุงรักษาคันกันน้ำในส่วนที่ใกล้บ้าน

ความคิดเห็นของผู้นำชุมชนแบ่งแยกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกต้องการให้ราชการดูแล มีจำนวน 2 ชุมชน กลุ่มที่ 2 ต้องการให้สมาชิกในชุมชนดูแล โดยเขตว่าจ้างและให้การศึกษาอบรม มีจำนวน 5 ชุมชน จึงควรพิจารณาประกอบกันทั้งสองวิธี

ส่วนที่ 2 ผลการตอบแบบสอบถามทั่วไปได้ผลดังนี้

ก. การดูแลคันกันน้ำและระบบระบายน้ำที่สร้างขึ้น

ตารางที่ 54 ความพอใจในการดูแลคันกันน้ำและระบบระบายน้ำที่สร้างขึ้น

ลำดับ	ความพอใจในการดูแลคันกันน้ำและระบบระบายน้ำที่สร้างขึ้น	จำนวนตัวอย่าง	คิดเป็นร้อยละ
1.	ยินดี	199	64.40
2.	ไม่ยินดี	2	0.65
3.	ไม่ตอบคำถาม*	108	34.95
	รวม	309	100

*หมายเหตุ:- ส่วนที่ไม่ตอบคำถาม เพราะอย่างยิ่งไม่มีการก่อสร้างคันกันน้ำที่บริเวณบ้านของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ร้อยละ 64.40 ยินดีดูแลคันกันน้ำและระบบระบายน้ำที่สร้างขึ้น

ข. การบำรุงรักษาคันกันน้ำและระบบระบายน้ำ

ตารางที่ 55 ความพอใจในการบำรุงรักษาคันกันน้ำและระบบระบายน้ำ

ลำดับ	ความพอใจในการบำรุงรักษาคันกันน้ำและระบบระบายน้ำ	จำนวนตัวอย่าง	คิดเป็นร้อยละ
1.	ยินดี	199	64.40
2.	ไม่ยินดี	2	0.65
3.	ไม่ตอบคำถาม	108	34.95
	รวม	309	100

ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ ร้อยละ 64.40 ยินดีที่จะบำรุงรักษาคันกันน้ำและระบบระบายน้ำ

สำหรับผู้ที่ไม่ตอบคำถามจำนวน 108 รายเนื่องจากยังไม่ทราบรายละเอียด

เมื่อนำคำตอบของผู้นำชุมชนและของสมาชิกในชุมชนมาศึกษาเปรียบเทียบ จะพบว่าสมาชิกเห็นสอดคล้องกับผู้นำชุมชนส่วนใหญ่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลและบำรุงรักษาคันกันน้ำ

5.8 ขั้นตอนในการดำเนินการก่อสร้างคันกันน้ำ

เพื่อทราบความคิดเห็นของชุมชนต่อโครงการป้องกันน้ำท่วม ผู้วิจัยได้สอบถามกลุ่มตัวอย่าง โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ การสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน และการตอบแบบสอบถามทั่วไป เพื่อศึกษาเปรียบเทียบ

ส่วนที่ 1 ผลการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน ได้ผลดังนี้

ความเห็นเกี่ยวกับขั้นตอนการก่อสร้าง

ชุมชนวัดภคินีนาถ สำนักกระบายน้ำ กทม. ได้ว่าจ้างบริษัทเอกชนเข้ามาทำการสำรวจและออกแบบแนวคันกันน้ำ และลักษณะคันกันน้ำ แต่ไม่ได้ประสานงานกับทางชุมชน ทำให้ชุมชนไม่ทราบรายละเอียดโครงการ เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่ของชุมชนอยู่หลังแนวคันกันน้ำ จึงไม่ได้รับผลกระทบจากการก่อสร้างแนวคันกันน้ำมากนัก แต่บริเวณพื้นที่ชุมชนที่อยู่ริมแม่น้ำซึ่งเป็นพื้นที่ของวัดภคินีนาถวรวิหารนั้น ทางวัดและชุมชนมีความเห็นว่าควรจะก่อสร้างเชื่อมกันน้ำที่แนวริมแม่น้ำ หากแต่บริษัทที่ดำเนินการสำรวจ-ออกแบบขาดการประสานงานกับชุมชน จึงได้กำหนดแนวการก่อสร้างไว้ที่แนวทางเดินถัดเข้ามา ด้วยกลัวจะเกิดปัญหาล่าช้าในการก่อสร้าง ทำให้การป้องกันน้ำท่วมไม่ได้ผลครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมด และอาจต้องสิ้นเปลืองงบประมาณในการก่อสร้างเชื่อมริมแม่น้ำอีกครั้ง ซึ่งเป็นการซ้ำซ้อนและสิ้นเปลือง

ชุมชนวัดบวรมงคล ในช่วงระยะเวลาการสำรวจของสำนักกระบายน้ำ กทม. ได้ว่าจ้างบริษัทเอกชนเข้ามาดำเนินการสำรวจและออกแบบแนวคันกันน้ำและลักษณะคันกันน้ำ โดยมีการประสานงานมาทางชุมชน ใช้วิธีการเดินสำรวจและรังวัดที่ดิน กรรมการชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวที่จะก่อสร้างคันกันน้ำ มีการประชุมร่วมกับผู้นำชุมชนเพื่อขอแนวความคิด ทำให้คันกันน้ำมีความเหมาะสมกับชุมชน (ตามความคิดของกรรมการชุมชน)

ชุมชนวัดศุภหบดี ในการดำเนินการสำรวจและออกแบบแนวการก่อสร้างคันกันน้ำนั้น สำนักกระบายน้ำ กทม. ได้ว่าจ้างบริษัทเอกชนเป็นผู้ดำเนินการ ซึ่งบริษัทเอกชนที่เข้ามาสำรวจไม่ได้มีการประสานงานกับชุมชน ทำให้รูปแบบของคันกันน้ำที่ออกแบบมีจุดบกพร่อง (ในความคิดของผู้นำชุมชน)

ชุมชนบ้านปูน ในขั้นตอนการสำรวจและออกแบบ สำนักกระบายน้ำ กทม. ได้ว่าจ้างบริษัทเอกชนเข้ามาดำเนินการในส่วนนี้ บริษัทเอกชนที่เข้ามาดำเนินการได้ประสานงาน และรับฟังความคิดเห็นจากชุมชนในการเข้ามาสำรวจ ออกแบบ ทำให้แนวคันกันน้ำและรูปแบบเป็นไปตามความต้องการของชุมชน และสามารถลดผลกระทบต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นต่อที่อยู่อาศัยในระหว่างการก่อสร้างได้

ชุมชนวัดพระยาศิริไอยสวรรค์ สำนักระบายน้ำ กทม. ได้ว่าจ้างบริษัทเอกชนเป็นผู้ดำเนินการสำรวจและออกแบบแนวคันกันน้ำ แต่บริษัทไม่ได้ประสานงานกับทางชุมชน ทำให้ชุมชนไม่ทราบรายละเอียดของลักษณะคันกันน้ำและแนวคันกันน้ำ ซึ่งอาจทำให้เกิดผลเสียต่อการก่อสร้างที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ทางหน่วยงานที่รับผิดชอบก็ไม่ได้แจ้งให้ทางชุมชนทราบในเบื้องต้น มาแจ้งให้ทราบภายหลัง ทำให้ชุมชนไม่สามารถให้ความคิดเห็นต่อบริษัทผู้ออกแบบ

ชุมชนวัดดาวดึงษาราม สำนักระบายน้ำ กทม. ได้ว่าจ้างบริษัทเอกชนมาทำการสำรวจและออกแบบแนวคันกันน้ำและลักษณะคันกันน้ำ โดยที่บริษัทไม่ได้ประสานงานมาทางชุมชนเลย ทำให้ชุมชนไม่ทราบรายละเอียดของโครงการ ทำให้ไม่สามารถให้ความเห็นหรือให้คำแนะนำได้

ชุมชนคลองเจ้าครุฑ สำนักระบายน้ำ กทม. ได้ว่าจ้างบริษัทเอกชนเข้ามาทำการสำรวจและออกแบบแนวคันกันน้ำ บริษัทไม่ได้ประสานงานมาทางชุมชน ทำให้ไม่ได้รับความคิดเห็นจากชุมชนไปประกอบการออกแบบ แต่แนวที่กำหนดขึ้นก็เป็นที่ยอมรับของชุมชน เว้นแต่รูปแบบของคันกันน้ำทางชุมชนไม่เห็นด้วย โดยต้องการให้มีระดับต่ำกว่าที่กำหนดไว้

ความเห็นเกี่ยวกับการก่อสร้าง

ชุมชนวัดภคินีนาถ ในระหว่างการก่อสร้างคันกันน้ำ มีบ้านและอาคารบางหลังที่รูก้ำที่ สาธารณะได้ทำการรื้อและปรับปรุงเพื่อให้การก่อสร้างเป็นไปด้วยดี ในส่วนของบริษัทผู้รับเหมาเมื่อเข้ามาดำเนินการก่อสร้าง ได้ดำเนินการในลักษณะที่ขาดการจัดการที่ดี ทั้งขยะและสิ่งสกปรกไว้ในวัดและชุมชน และก่อสร้างไม่แล้วเสร็จตามกำหนดเวลาในสัญญา สร้างความเดือดร้อนให้ชุมชน

ชุมชนวัดบวรเมษกล ในระหว่างการก่อสร้างคันกันน้ำ มีผลกระทบที่เกิดจากการก่อสร้างกับที่อยู่อาศัย คือ บ้านที่อยู่ริมแนวเขื่อนได้รับความกระทบกระเทือนจากการตอกเสาเข็ม เป็นเหตุให้บ้านร้าว ทรุดเสียหาย การก่อสร้างล่าช้ากว่าที่ควรจะเป็น แต่ผู้รับเหมาที่แสดงความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้น โดยการช่วยซ่อมแซมบ้านพักให้

ชุมชนวัดคฤหบดี ในระหว่างการก่อสร้างคันกันน้ำ ผู้รับเหมาที่เข้ามาดำเนินการขาดการประสานงานกับชุมชน ทำให้เกิดปัญหาตามมา เช่น ในระหว่างการตอกเสาเข็ม ทำให้อาคารโรงเรียนบางส่วนและบ้านพักอาศัยเกิดการแตกร้าว ทรุดเสียหาย ขาดการรักษาความสะอาด เศษวัสดุก่อสร้างตกลงเข้าไปอยู่ในท่อระบายน้ำ ทำให้ท่อระบายน้ำอุดตัน ซึ่งปัญหานี้น่าจะแก้ไขได้ ถ้าชุมชนและผู้รับเหมา รวมถึงผู้ควบคุมงานก่อสร้างมีการประสานงานที่ดี

ชุมชนบ้านปูน ในระหว่างการก่อสร้างมีบ้านพักอาศัยบางหลังที่รูก้ำแนวคลองต้องทำการรื้อย้ายออกนอกแนวเขตการก่อสร้าง และในระหว่างการก่อสร้างช่วงตอกเสาเข็มมีผลให้อาคารใกล้เคียงเกิดความเสียหายบ้าง แต่บริษัทผู้รับเหมาที่ดูแลซ่อมแซมให้ ในเรื่องของระยะเวลาการก่อสร้างนั้น บริษัทผู้รับเหมาดำเนินงานล่าช้าเล็กน้อย

ชุมชนวัดพระยาศิริโอบสวรรค ปัจจุบันยังไม่เริ่มดำเนินการ

ชุมชนวัดดาวดึงษาราม ในการก่อสร้างที่เกิดขึ้นในชุมชนมักเกิดปัญหาขึ้นเสมอ ๆ เพราะผู้รับเหมาไม่ให้ความร่วมมือกับชุมชน ขาดความยืดหยุ่นในการแก้ปัญหา เมื่อชุมชนแจ้งไปยังเจ้าหน้าที่ที่ทำให้เกิดปัญหาขึ้น เพราะเจ้าหน้าที่เข้าข้างผู้รับเหมา ซึ่งมีผลให้การขอความช่วยเหลือจากทางราชการในช่วงหลังยากขึ้นอีก นอกจากนี้ยังมีปัญหาเรื่องขยะจากการก่อสร้าง ทำให้การระบายน้ำมีปัญหา

ชุมชนคลองเจ้าครุฑ ก่อนการก่อสร้างเขตได้แจ้งให้ชุมชนทราบว่าจะมีการก่อสร้างแนวคันกั้นน้ำ ทำให้ชุมชนเตรียมการประสานงานเพื่อต่อระบบระบายน้ำเดิมเข้ากับงานที่จะก่อสร้างใหม่ ทำให้การก่อสร้างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ส่วนที่ 2 ผลการตอบแบบสอบถามทั่วไป ได้ผลดังนี้

5.8.1 ความรู้สึกเกี่ยวกับคันกั้นน้ำ

ตารางที่ 56 ความรู้สึกเกี่ยวกับคันกั้นน้ำ

ลำดับ	ความรู้สึกเกี่ยวกับคันกั้นน้ำ	จำนวนตัวอย่าง	คิดเป็นร้อยละ
1.	พอใจ	93	47.21
2.	ไม่พอใจ	7	3.55
3.	เฉย ๆ	97	49.24
	รวม	197	100

ส่วนใหญ่ในกลุ่มตัวอย่างกลุ่มตัวอย่างจะมีความรู้สึกเฉย ๆ ร้อยละ 49.24 ซึ่งใกล้เคียงกับกลุ่มที่รู้สึกพอใจ คิดเป็นร้อยละ 47.21 ซึ่งจากผลพหุสรุปได้ว่าการก่อสร้างคันกั้นน้ำเป็นที่ยอมรับของกลุ่มตัวอย่าง

เมื่อนำมาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างสถานที่ตั้งของที่อยู่อาศัยและความรู้สึกต่อคันกั้นน้ำ ได้ผลดังแสดงใน ตารางที่ 57

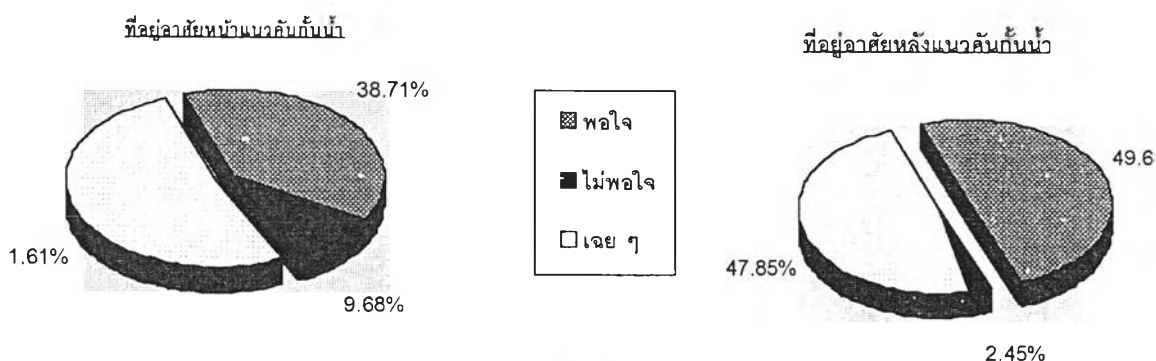
ตารางที่ 57 ความรู้สึกเกี่ยวกับคันกั้นน้ำ

ลำดับ	สถานที่ตั้งของที่อยู่อาศัย	ความรู้สึกต่อคันกั้นน้ำ			
		พอใจ	ไม่พอใจ	เฉย ๆ	รวม
1.	หน้าแนวคันกั้นน้ำ	12	3	16	31
2.	หลังแนวคันกั้นน้ำ	81	4	78	163
	รวม	93	7	94	194

ผลจากตารางที่ 57 สามารถวิเคราะห์ผลได้ดังนี้

ส่วนที่ 1 ที่อยู่อาศัยด้านหน้าแนวคันกันน้ำ จำนวน 31 ตัวอย่าง มีความรู้สึกต่อคันกันน้ำดังนี้ พอใจ 12 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 38.71 ไม่พอใจ 3 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 9.68 เฉย ๆ 16 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 51.61

ส่วนที่ 2 ที่อยู่อาศัยด้านหลังแนวคันกันน้ำ จำนวน 163 ตัวอย่าง มีความรู้สึกต่อคันกันน้ำดังนี้ พอใจ 81 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 49.69 ไม่พอใจ 4 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 2.45 เฉย ๆ 78 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 47.85

แผนภูมิที่ 8 ความสัมพันธ์ระหว่างสถานที่ตั้งของที่อยู่อาศัยและความรู้สึกต่อคันกันน้ำ

5.8.2 ลักษณะของคันกันน้ำที่เห็นว่าเหมาะสม

กลุ่มตัวอย่างได้ตอบคำถามเกี่ยวกับลักษณะของคันกันน้ำที่เห็นว่าเหมาะสมดังนี้

ตารางที่ 58 ลักษณะของคันกันน้ำที่เห็นว่าเหมาะสม

ลำดับ	ลักษณะของคันกันน้ำที่เห็นว่าเหมาะสม	จำนวน (คน)	คิดเป็นร้อยละ
1.	ถาวร กันน้ำได้ตลอดเวลา	194	62.78
2.	กึ่งถาวร เสริมได้เมื่อน้ำขึ้นสูง	9	2.91
3.	ชั่วคราว	1	0.33
4.	ไม่ตอบคำถาม	105	33.98
	รวม	309	100

ชาวบ้านที่ตอบคำถามส่วนใหญ่ ร้อยละ 62.78 เห็นว่าควรสร้างคันกันน้ำชนิดถาวร สามารถกันน้ำได้ตลอดเวลา ส่วนที่ไม่ตอบคำถามเพราะว่าบริเวณนั้นยังไม่ได้มีการก่อสร้างคันกันน้ำ และยังไม่ทราบรูปแบบจึงไม่มีความเห็น

5.8.3 สภาพที่อยู่อาศัยภายหลังก่อสร้างคันกันน้ำ

จากการสำรวจพบว่า

ตารางที่ 59 สภาพที่อยู่อาศัยภายหลังก่อสร้างคันทันน้ำ

ลำดับ	สภาพที่อยู่อาศัยภายหลังก่อสร้างคันทันน้ำ	จำนวนหลัง	คิดเป็นร้อยละ
1.	ที่อยู่อาศัยมีสภาพดีขึ้น	26	8.42
2.	ที่อยู่อาศัยอยู่ในสภาพเดิม	94	30.42
3.	ที่อยู่อาศัยมีสภาพแย่ลง	4	1.29
4.	ไม่ตอบคำถาม*	185	59.87
	รวม	309	100

*หมายเหตุ:- ส่วนที่ไม่ตอบคำถามเพราะว่ายังไม่มีการก่อสร้างคันทันน้ำในบริเวณบ้านของกลุ่มตัวอย่าง

การก่อสร้างคันทันน้ำมีผลต่อที่อยู่อาศัยไม่มากนัก ส่วนใหญ่ร้อยละ 30.42 อยู่ในสภาพเดิม มีบางส่วนประมาณร้อยละ 8.42 อยู่ในสภาพที่ดีขึ้น คือ มีทางเดินหน้าบ้านที่สภาพดีขึ้นและป้องกันน้ำท่วมได้ แต่อยู่ในสภาพที่แย่ลงเพียงร้อยละ 1.29 เกิดจากระบบระบายน้ำเดิมและของใหม่ไม่สามารถเชื่อมต่อกันได้ และความเสียหายที่เกิดจากการก่อสร้างคันทันน้ำ

5.8.4 การก่อสร้างคันทันน้ำ มีผลกระทบอย่างไรต่อที่อยู่อาศัย

ผู้วิจัยได้สอบถามกลุ่มตัวอย่าง โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ การสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน และการตอบแบบสอบถามทั่วไป เพื่อประเมินผลจากความเห็นทั้งสองกลุ่ม มีผลการสำรวจคือ

ส่วนที่ 1 ผลการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน ได้ผลดังนี้

ชุมชนวัดภคินีนาถ การก่อสร้างคันทันน้ำมีผลให้บ้านพักอาศัย ซึ่งอยู่ริมแม่น้ำและริมคลองซึ่งมีการรुकกล้าพื้นที่สาธารณะ ต้องรื้อ-ย้ายออกจากแนวคันทันน้ำ และทำการซ่อมแซมที่อยู่อาศัยใหม่ โดยการยกระดับพื้นบ้านขึ้น โดยมีผลกระทบจากการก่อสร้างคันทันน้ำ ดังต่อไปนี้

	ได้ผล	ไม่ได้ผล	ไม่แน่ใจ		ดีขึ้น	เหมือนเดิม	แย่ลง
การป้องกันน้ำท่วม	✓			เส้นทางคมนาคม	✓		
การระบายน้ำ			✓	ทัศนียภาพ/ภูมิทัศน์			✓
การบำบัดน้ำเสีย			✓	ที่อยู่อาศัย	✓	✓	

ชุมชนวัดบรมงคล การก่อสร้างคันทันน้ำบริเวณริมแม่น้ำและลำคลอง มีผลให้บ้านพักอาศัยที่อยู่ใกล้เคียงต้องรื้อถอนส่วนที่ถูกรุกกล้า, ซ่อมแซมที่อยู่อาศัยใหม่อันเนื่องมาจากความสั่นสะเทือนของการตอกเสาเข็ม, บางส่วนต้องยกระดับพื้นบ้านขึ้น และถนน-ทางเท้าที่สร้างขึ้นเพื่อเป็นคันทันน้ำใหม่มีระดับสูงกว่าบ้านเดิม ในส่วนของการประเมินผลกระทบจากการก่อสร้างคันทันน้ำ แบ่งได้ดังนี้

	ได้ผล	ไม่ได้ผล	ไม่แน่ใจ		ดีขึ้น	เหมือนเดิม	แย่ลง
การป้องกันน้ำท่วม			✓	เส้นทางคมนาคม		✓	
การระบายน้ำ			✓	ทัศนียภาพ/ภูมิทัศน์			✓
การบำบัดน้ำเสีย		✓		ที่อยู่อาศัย			✓

ชุมชนวัดคฤหบดี การก่อสร้างคันกั้นน้ำ มีผลให้บ้านที่บุกรุกแม่น้ำลำคลอง ต้องรื้อ-ย้าย และต้องทำการปรับปรุงซ่อมแซมบ้านที่มีระดับพื้นต่ำจนเกินไป ปรับปรุงระบบระบายน้ำเดิมให้เชื่อมต่อกับระบบระบายน้ำใหม่ การประเมินผลโดยทั่วไป มีดังต่อไปนี้

	ได้ผล	ไม่ได้ผล	ไม่แน่ใจ		ดีขึ้น	เหมือนเดิม	แย่ลง
การป้องกันน้ำท่วม			✓	เส้นทางคมนาคม	✓		
การระบายน้ำ			✓	ทัศนียภาพ/ภูมิทัศน์	✓		
การบำบัดน้ำเสีย			✓	ที่อยู่อาศัย	✓		

ชุมชนบ้านปูน คันกั้นน้ำมีผลกระทบต่อชุมชนน้อยมาก เพราะเลือกใช้แนวทางเดินเดิม และชาวชุมชนเองก็ขาดความสนใจเพราะส่วนใหญ่ถูกเวนคืนที่ดิน เพื่อก่อสร้างสะพานพระรามที่ 8 ปัญหาจึงเกิดขึ้นจากการเวนคืนทำให้ต้องย้ายที่อยู่ออกไปมากกว่า การประเมินผลกระทบจากการก่อสร้างคันกั้นน้ำ มีดังนี้

	ได้ผล	ไม่ได้ผล	ไม่แน่ใจ		ดีขึ้น	เหมือนเดิม	แย่ลง
การป้องกันน้ำท่วม			✓	เส้นทางคมนาคม		✓	
การระบายน้ำ			✓	ทัศนียภาพ/ภูมิทัศน์	✓		
การบำบัดน้ำเสีย			✓	ที่อยู่อาศัย	✓		

ชุมชนวัดพระยาสิริ โอยสวรรค์ การก่อสร้างคันกั้นน้ำตามแนวที่กำหนด จะมีผลให้บ้านที่รุกล้ำแม่น้ำลำคลองจะต้องรื้อย้ายแน่นอน การประเมินผลกระทบจากการก่อสร้างคันกั้นน้ำ เป็นดังนี้

	ได้ผล	ไม่ได้ผล	ไม่แน่ใจ		ดีขึ้น	เหมือนเดิม	แย่ลง
การป้องกันน้ำท่วม	✓			เส้นทางคมนาคม	✓		
การระบายน้ำ			✓	ทัศนียภาพ/ภูมิทัศน์	✓		
การบำบัดน้ำเสีย			✓	ที่อยู่อาศัย	✓		

ชุมชนวัดควาตึงฆาราม การก่อสร้างคันกันน้ำมีผลให้บ้านพักอาศัยที่อยู่บริเวณริมแม่น้ำและลำคลอง ต้องรื้อย้ายส่วนที่ถูกกรูก้ำ และบ้านบางส่วนมีการยกระดับพื้นบ้านขึ้นเพื่อหนีน้ำ การประเมินผลกระทบจากการก่อสร้างคันกันน้ำ มีดังนี้

	ได้ผล	ไม่ได้ผล	ไม่แน่ใจ		ดีขึ้น	เหมือนเดิม	แย่ลง
การป้องกันน้ำท่วม			✓	เส้นทางคมนาคม	ไม่สามารถประเมินได้เพราะ		
การระบายน้ำ			✓	ทัศนียภาพ/ภูมิทัศน์	ยังไม่ทราบรายละเอียด		
การบำบัดน้ำเสีย			✓	ที่อยู่อาศัย			

ชุมชนคลองเจ้าครุฑ การก่อสร้างคันกันน้ำมีผลให้บ้านพักอาศัยบางหลังต้องรื้อส่วนที่รูก้ำแนวแม่น้ำ และทำการซ่อมแซมที่อยู่ใหม่ โดยยกระดับตัวบ้านขึ้นจากเดิม การประเมินผลกระทบจากการก่อสร้างคันกันน้ำ ดังต่อไปนี้

	ได้ผล	ไม่ได้ผล	ไม่แน่ใจ		ดีขึ้น	เหมือนเดิม	แย่ลง
การป้องกันน้ำท่วม	✓			เส้นทางคมนาคม	✓		
การระบายน้ำ			✓	ทัศนียภาพ/ภูมิทัศน์	✓		
การบำบัดน้ำเสีย		✓		ที่อยู่อาศัย	✓		

สรุปได้ว่าผู้นำชุมชนส่วนใหญ่ ไม่แน่ใจว่าคันกันน้ำจะสามารถป้องกันน้ำท่วมได้ ในส่วนของ การระบายน้ำและการบำบัดน้ำเสียก็ไม่แน่ใจเช่นกัน ความคิดเห็นเรื่องของเส้นทางคมนาคม ภูมิทัศน์และที่อยู่อาศัยส่วนใหญ่ประเมินว่าจะมีสภาพที่ดีขึ้น

ส่วนที่ 2 ผลการตอบแบบสอบถามทั่วไป ได้ผลดังนี้

การก่อสร้างคันกันน้ำมีผลให้ต้องปรับปรุงซ่อมแซมที่อยู่อาศัยหรือไม่

ตารางที่ 60 ผลของการก่อสร้างคันกันน้ำต่อการปรับปรุงซ่อมแซมที่อยู่อาศัย

ลำดับ	การก่อสร้างคันกันน้ำมีผลให้ต้องปรับปรุงซ่อมแซมที่อยู่อาศัยหรือไม่	จำนวนครอบครัว	คิดเป็นร้อยละ
1.	ไม่ต้องปรับปรุง	103	33.33
2.	ต้องปรับปรุง	11	3.56
3.	ไม่ตอบคำถาม*	195	63.11
	รวม	309	100

*หมายเหตุ:- ส่วนที่ไม่ตอบคำถาม เพราะว่ายังไม่มีการก่อสร้างคั่นกันน้ำที่บริเวณบ้านของกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนใหญ่บ้านพักอาศัยหลังจากมีการก่อสร้างคั่นกันน้ำอยู่ในสภาพเดิมไม่ต้องปรับปรุง คิดเป็นร้อยละ 33.33 ส่วนที่ไม่ตอบคำถามเป็นเพราะว่ายังไม่มีการก่อสร้างคั่นกันน้ำที่บริเวณบ้านของกลุ่มตัวอย่างเหล่านั้น

ผลจากการสำรวจผู้ที่ต้องปรับปรุงซ่อมแซมบ้าน จำนวน 11 ราย มีวิธีการดังนี้ คือ

ตารางที่ 61 การปรับปรุงซ่อมแซมที่อยู่อาศัยเนื่องจากการก่อสร้างคั่นกันน้ำ

ลำดับ	การปรับปรุงซ่อมแซมที่อยู่อาศัยเนื่องจากการก่อสร้างคั่นกันน้ำ	จำนวนครอบครัว	คิดเป็นร้อยละ
1.	ถมที่ดิน	2	18.18
2.	ยกตัวบ้านให้สูงขึ้น	4	36.36
3.	รื้อสร้างใหม่	5	45.46
	รวม	11	100

ซึ่งแม้ว่าจะได้คำตอบเกี่ยวกับวิธีการซ่อมแซม และปรับปรุงที่พักอาศัย แต่ไม่อาจประเมินได้เนื่องจากปริมาณคำตอบที่ได้มีน้อยเกินไป

5.8.5 ประโยชน์ที่คิดว่าจะได้รับหลังสร้างคั่นกันน้ำแล้วเสร็จด้านทัศนียภาพ

จากการสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างพบว่า

ตารางที่ 62 ประโยชน์ที่คิดว่าจะได้รับหลังสร้างคั่นกันน้ำแล้วเสร็จด้านทัศนียภาพ

ลำดับ	ประโยชน์ที่คิดว่าจะได้รับหลังสร้างคั่นกันน้ำแล้วเสร็จด้านทัศนียภาพ	จำนวน (คน)	คิดเป็นร้อยละ
1.	เห็นว่าดี	84	27.18
2.	เห็นว่าพอใช้	79	25.57
3.	เห็นว่าไม่ดี	5	1.62
4.	ไม่ตอบคำถาม	141	45.63
	รวม	309	100

กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 50.0 มีความเห็นว่าหลังการก่อสร้างคั่นกันน้ำแล้วเสร็จทัศนียภาพดูดีขึ้น ส่วนที่เหลือคิดว่าพอใช้ร้อยละ 47.02 และไม่ดีร้อยละ 2.98 ผู้ที่ไม่ตอบเพราะว่ายังไม่มีการก่อสร้าง ในบริเวณที่อยู่อาศัย เมื่อเปรียบเทียบกับความเห็นของผู้นำชุมชนจะพบว่ามีความเห็นคล้ายกัน

5.8.6 ประโยชน์ที่คิดว่าจะได้รับหลังสร้างคันกันน้ำแล้วเสร็จด้านคมนาคม

จากการสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างพบว่า

ตารางที่ 63 ประโยชน์ที่คิดว่าจะได้รับหลังสร้างคันกันน้ำแล้วเสร็จด้านคมนาคม

ลำดับ	ประโยชน์ที่คิดว่าจะได้รับหลังสร้างคันกันน้ำแล้วเสร็จด้านคมนาคม	จำนวน (คน)	คิดเป็นร้อยละ
1.	เห็นว่าดี	134	43.37
2.	เห็นว่าพอใช้	29	9.38
3.	เห็นว่าไม่ดี	3	0.97
4.	ไม่ตอบคำถาม*	143	46.28
	รวม	309	100

*หมายเหตุ:- ส่วนที่ไม่ตอบคำถาม เพราะว่ายังไม่มีการก่อสร้างคันกันน้ำที่บริเวณบ้านของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 43.37 เห็นว่าการคมนาคมดีขึ้น มีเพียงส่วนน้อยร้อยละ 0.97 เห็นว่าไม่ดี ส่วนผู้ที่ไม่ตอบเพราะว่ายังไม่มีการก่อสร้าง เมื่อเปรียบเทียบกับความเห็นของผู้นำชุมชนจะพบว่ามีความเห็นคล้ายกัน

5.8.7 ประโยชน์ที่คิดว่าจะได้รับหลังสร้างคันกันน้ำแล้วเสร็จด้านที่อยู่อาศัย

จากการสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างพบว่า

ตารางที่ 64 ประโยชน์ที่คิดว่าจะได้รับหลังสร้างคันกันน้ำแล้วเสร็จด้านที่อยู่อาศัย

ลำดับ	ประโยชน์ที่คิดว่าจะได้รับหลังสร้างคันกันน้ำแล้วเสร็จด้านที่อยู่อาศัย	จำนวน (คน)	คิดเป็นร้อยละ
1.	เห็นว่าดี	72	23.30
2.	เห็นว่าพอใช้	77	24.92
3.	เห็นว่าไม่ดี	8	2.59
4.	ไม่ตอบคำถาม	152	49.19
	รวม	309	100

กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 24.92 เห็นว่าพอใช้ ส่วนที่เหลือร้อยละ 23.30 เห็นว่าดี มีผู้ไม่เห็นด้วยร้อยละ 2.59 ผู้ที่ไม่ตอบเพราะว่ายังไม่มีการก่อสร้าง เมื่อเปรียบเทียบกับความเห็นของผู้นำชุมชนจะพบว่ามีความเห็นคล้ายกัน

5.8.8 ประโยชน์ที่คิดว่าจะได้รับหลังสร้างคันกั้นน้ำแล้วเสร็จด้านพาณิชย์/ธุรกิจ

จากการสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างพบว่า

ตารางที่ 65 ประโยชน์ที่คิดว่าจะได้รับหลังสร้างคันกั้นน้ำแล้วเสร็จด้านพาณิชย์/ธุรกิจ

ลำดับ	ประโยชน์ที่คิดว่าจะได้รับหลังสร้างคันกั้นน้ำแล้วเสร็จด้านพาณิชย์/ธุรกิจ	จำนวน (คน)	คิดเป็นร้อยละ
1.	เห็นว่าดี	24	7.77
2.	เห็นว่าพอใช้	86	27.83
3.	เห็นว่าไม่ดี	5	1.62
4.	ไม่ตอบคำถาม*	194	62.78
	รวม	309	100

*หมายเหตุ:- ส่วนที่ไม่ตอบคำถาม เพราะว่ายังไม่มีการก่อสร้างคันกั้นน้ำที่บริเวณบ้านของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 27.83 เห็นว่าพอใช้ ส่วนที่เหลือร้อยละ 7.77 เห็นว่าดี ส่วนร้อยละ 1.62 เห็นว่าไม่ดี

สำหรับผู้ที่บ้านพักอาศัยอยู่ในสถานะที่บุกรุก

คำถามในข้อที่ 5.8.9 และ 5.8.10 เป็นคำถามสำหรับกลุ่มตัวอย่างที่บุกรุกที่สาธารณะ ซึ่งมีอยู่ 9 ตัวอย่าง ได้ผลการสำรวจดังนี้

5.8.9 หากราชการต้องการให้ท่านต้องย้ายที่อยู่อาศัยออกจากพื้นที่

ผลการสำรวจพบว่า มีผู้อยู่ในสถานะนี้ 9 คน คำตอบมีดังนี้

ตารางที่ 66 การยอมรับถ้าราชการต้องการให้ย้ายที่อยู่อาศัยออกจากพื้นที่

ลำดับ	การยอมรับถ้าราชการต้องการให้ย้ายที่อยู่อาศัยออกจากพื้นที่	จำนวน (คน)	คิดเป็นร้อยละ
1.	ยอมโดยไม่มีเงื่อนไข	3	33.33
2.	ยอมโดยมีเงื่อนไข	4	44.44
3.	ไม่ยอม	2	22.23
	รวม	9	100

คำตอบอยู่ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน โดยมีคำตอบที่ยอมโดยมีเงื่อนไขมากที่สุดร้อยละ 44.44 และยอมโดยไม่มีเงื่อนไข ร้อยละ 33.33 รวมกันเป็น ร้อยละ 77.77 แสดงว่าส่วนใหญ่ยอมย้ายออกจากพื้นที่และถ้า

ได้รับการช่วยเหลือจากทางราชการก็จะเป็นการอำนวยความสะดวกแก่กลุ่มตัวอย่าง ส่วนผู้ที่ไม่ขอมานั้น ทางราชการต้องดำเนินการให้ย้ายออกต่อไป

5.8.10 หากราชการจัดหาที่อยู่ให้ใหม่

ตารางที่ 67 ความเห็นหากราชการจัดหาที่อยู่ให้ใหม่

ลำดับ	ความเห็นหากราชการจัดหาที่อยู่ให้ใหม่	จำนวนครอบครัว	คิดเป็นร้อยละ
1.	เห็นว่าดี	8	88.89
2.	เห็นว่าไม่ดี	1	11.11
	รวม	9	100

กลุ่มตัวอย่างต้องการที่จะให้ราชการจัดหาที่อยู่ให้ใหม่ คิดเป็นร้อยละ 88.89 ซึ่งทางราชการควร จะดำเนินการในเรื่องนี้ตามที่เห็นสมควร

สำหรับผู้อยู่อาศัยอยู่ในสถานะผู้เช่า

คำถามในข้อ 5.8.11 และ 5.8.12 เป็นคำตอบสำหรับกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในสถานะเช่า ได้ผลการ สืบหาดังนี้

5.8.11 หลังจากก่อสร้างคั่นกันน้ำแล้ว สภาพน้ำท่วมเป็นอย่างไร

จากการสำรวจพบว่า

ตารางที่ 68 สภาพน้ำท่วมหลังจากก่อสร้างคั่นกันน้ำแล้ว

ลำดับ	สภาพน้ำท่วมหลังจากก่อสร้างคั่นกันน้ำแล้ว	จำนวน (หลัง)	คิดเป็นร้อยละ
1.	ยังคงท่วมบ้านอยู่	13	23.21
2.	ไม่ท่วม	43	76.79
	รวม	56	100

หลังจากก่อสร้างคั่นกันน้ำเสร็จเรียบร้อยแล้ว กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 76.79 น้ำไม่ท่วมบ้านแล้ว แต่ ส่วนที่เหลือร้อยละ 23.21 น้ำยังคงท่วมเพราะว่าการก่อสร้างคั่นกันน้ำยังไม่แล้วเสร็จทั้งหมด

5.8.12 ความต้องการความช่วยเหลือในการปรับปรุงที่อยู่อาศัยจากทางราชการ

ตารางที่ 69 ความต้องการความช่วยเหลือในการปรับปรุงที่อยู่อาศัยจากทางราชการ

ลำดับ	ความต้องการความช่วยเหลือในการปรับปรุงที่อยู่อาศัย จากทางราชการ	จำนวน (หลัง)	คิดเป็นร้อยละ
1.	ให้เงินช่วยเหลือ	42	35.00
2.	สนับสนุนเรื่องวัสดุก่อสร้าง	42	35.00
3.	ทั้ง 2 อย่าง	36	30.00
	รวม	120	100

ผู้ตอบคำถามต้องการให้ราชการช่วยเหลือทั้งเรื่องเงินและวัสดุก่อสร้างมากเท่ากัน คือ ร้อยละ 35.00 ส่วนที่ต้องการทั้ง 2 ข้อ มีร้อยละ 30.00 สรุปผลว่าราชการควรให้ความช่วยเหลือตามสมควร

สำหรับผู้ที่อยู่อาศัยในสถานะเจ้าของบ้านและที่ดิน

ข้อ 5.8.13 และ 5.8.14 เป็นคำถามสำหรับผู้เป็นเจ้าของบ้านและที่ดิน ได้ผลการสำรวจดังนี้

5.8.13 หลังจากก่อสร้างคันทันน้ำแล้ว สภาพน้ำท่วมเป็นอย่างไร

ตารางที่ 70 สภาพน้ำท่วมหลังจากก่อสร้างคันทันน้ำแล้ว

ลำดับ	สภาพน้ำท่วมหลังจากก่อสร้างคันทันน้ำแล้ว	จำนวน (หลัง)	คิดเป็นร้อยละ
1.	ยังคงท่วมบ้านอยู่	3	20.00
2.	ไม่ท่วม	12	80.00
	รวม		

หลังจากการก่อสร้างคันทันน้ำเสร็จ บ้านส่วนใหญ่ร้อยละ 80.00 น้ำไม่ท่วม แต่ยังมีส่วนน้อยอีก ร้อยละ 20.00 ที่ยังคงท่วมอยู่

5.8.14 ความต้องการความช่วยเหลือในการปรับปรุงที่อยู่อาศัยจากทางราชการ

ตารางที่ 71 ความต้องการความช่วยเหลือในการปรับปรุงที่อยู่อาศัยจากทางราชการ

ลำดับ	ความต้องการความช่วยเหลือในการปรับปรุงที่อยู่อาศัย จากทางราชการ	จำนวน (หลัง)	คิดเป็นร้อยละ
1.	ให้เงินช่วยเหลือ	15	37.50
2.	สนับสนุนเรื่องวัสดุก่อสร้าง	15	37.50
3.	ทั้ง 2 อย่าง	10	25.00
	รวม	40	100

ผู้ตอบคำถามต้องการให้ราชการช่วยเหลือทั้งเรื่องเงินและวัสดุก่อสร้างร้อยละ 37.50 และต้องการความช่วยเหลือทั้ง 2 อย่าง มีร้อยละ 25.00 สรุปผลว่าราชการควรให้ความช่วยเหลือตามสมควร

5.9 แนวความคิดของชุมชนต่อการควบคุมการก่อสร้างริมแม่น้ำ และด้านฝั่งเมือง

เพื่อสำรวจแนวความคิดของกลุ่มตัวอย่าง ที่มีต่อการควบคุมการก่อสร้างริมแม่น้ำและด้านฝั่งเมือง ผู้วิจัยได้สอบถามกลุ่มตัวอย่าง โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ การสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน และการตอบแบบสอบถามทั่วไป เพื่อประเมินผลเปรียบเทียบความคิดเห็นทั้งสองกลุ่ม ผลการสำรวจ คือ

ส่วนที่ 1 ผลการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน ได้ผลดังนี้

ชุมชนวัดกนิษินาถ ชุมชนเห็นด้วยกับแนวความคิดในเรื่องของการควบคุมการก่อสร้างริมแม่น้ำ เพราะช่วยให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย และหากมีการกำหนดพื้นที่ว่างริมแม่น้ำให้เป็นพื้นที่สาธารณะเพื่อสันตนาการ และการคมนาคม จะเป็นการดีและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อชุมชน

ชุมชนวัดบรมวงศ ชุมชนเห็นด้วยกับแนวความคิดในเรื่องการควบคุมการก่อสร้างริมแม่น้ำ เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย และสวยงาม ส่วนการกำหนดให้พื้นที่ว่างริมแม่น้ำเป็นพื้นที่สาธารณะเพื่อสันตนาการ และการคมนาคม ก็เป็นสิ่งที่ดีเป็นประโยชน์กับชุมชนและสังคม

ชุมชนวัดศุภหบดี ชุมชนเห็นด้วยกับการกำหนดพื้นที่ริมแม่น้ำให้เป็นเส้นทางคมนาคม และเป็นพื้นที่เพื่อการพักผ่อน และเห็นด้วยกับการควบคุมอาคารริมแม่น้ำให้เป็นระเบียบเรียบร้อย

ชุมชนบ้านปูน ชุมชนเห็นด้วยกับแนวทางการออกกฎหมายควบคุมการก่อสร้างอาคารริมแม่น้ำ เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย และเห็นด้วยกับการพัฒนาพื้นที่ว่างริมแม่น้ำให้เป็นพื้นที่เพื่อสันตนาการ และการพักผ่อนของชุมชน

ชุมชนวัดพระยาสิริโอบสวรรค ชุมชนมีความเห็นด้วยที่มีการควบคุมการก่อสร้างอาคารริมแม่น้ำ แต่ก็ไม่ควรจำกัดจนเกินไป เพราะอาจเป็นการรบกวนสิทธิของเจ้าของที่ดิน ส่วนการใช้พื้นที่ริมแม่น้ำเพื่อการคมนาคมนั้น ชุมชนเห็นสมควรเป็นอย่างยิ่งควรที่จะเวนคืนที่ดินให้เป็นถนนตลอดแนวแม่น้ำ และควรใช้พื้นที่ว่างริมแม่น้ำเพื่อเป็นสวนสาธารณะ ซึ่งจะเป็ประโยชน์อย่างยิ่งต่อชุมชน

ชุมชนวัดดาวดึงษาราม ชุมชนเห็นด้วยที่จะการควบคุมการก่อสร้างอาคารริมแม่น้ำ เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย และสวยงาม และเห็นสมควรให้ใช้พื้นที่ว่างเปล่าในชุมชนริมแม่น้ำเป็นพื้นที่สาธารณะเพื่อเป็นสวนสาธารณะ หรือสนามเด็กเล่นเพื่อประโยชน์ของชุมชน

ชุมชนคลองเจ้าครุฑ ชุมชนเห็นด้วยกับแนวความคิดในเรื่องการควบคุมการก่อสร้างอาคารริมแม่น้ำ เพราะจะทำให้เป็นระเบียบเรียบร้อยขึ้น ส่วนการใช้พื้นที่ริมแม่น้ำเพื่อเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ และเส้นทางคมนาคมนั้น ชุมชนเห็นด้วยถ้าเป็นที่ของทางราชการ แต่ถ้าเป็นที่เอกชนไม่เห็นด้วย

สรุปได้ว่าผู้นำทั้งหมดมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน คือ เห็นด้วยที่จะมีการควบคุมการก่อสร้างอาคารริมแม่น้ำ และการใช้พื้นที่ว่างริมแม่น้ำเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ โดยเฉพาะถ้าเป็นที่ของทางราชการ จะมีความเหมาะสมมากที่สุด

ส่วนที่ 2 สำหรับคำถามต่อไปนี่ เพื่อสอบถามถึงการรับรู้และความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับกฎหมายควบคุมอาคาร และแนวความคิดทางด้านการปรับปรุงและควบคุมการใช้พื้นที่ริมแม่น้ำ ผลจากการตอบแบบสอบถามทั่วไป มีดังนี้

5.9.1 การรับทราบเรื่องกฎหมายควบคุมการก่อสร้างอาคารในเรื่องระยะร่นจากแนวแม่น้ำ

ตารางที่ 72 การรับทราบเรื่องกฎหมายควบคุมการก่อสร้างอาคาร

ลำดับ	การรับทราบเรื่องกฎหมายควบคุมการก่อสร้างอาคาร	จำนวน (คน)	คิดเป็นร้อยละ
1.	ทราบ	95	30.74
2.	ไม่ทราบ	214	69.26
	รวม	309	100

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 69.26 ไม่พบว่ามีกฎหมายควบคุมการก่อสร้างอาคารในเรื่องระยะร่นจากแนวแม่น้ำ มีผู้ทราบเพียงร้อยละ 30.74 เท่านั้น แสดงว่าการประชาสัมพันธ์ของทางราชการ และการรับรู้ข่าวสารของกลุ่มตัวอย่างมีไม่มากพอ

5.9.2 เมื่อกลุ่มตัวอย่างรับทราบแล้ว มีความคิดเห็นอย่างไร

ตารางที่ 73 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง

ลำดับ	ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (คน)	คิดเป็นร้อยละ
1.	เห็นด้วย	290	93.85
2.	ไม่เห็นด้วย	19	6.15
	รวม	309	100

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 93.85 เห็นด้วยกับกฎหมาย แต่มีบางส่วนไม่เห็นด้วย คิดเป็นร้อยละ 6.15 โดยผู้ที่ไม่เห็นด้วยส่วนใหญ่ เป็นผู้ที่มีที่อยู่อาศัยริมแม่น้ำและเป็นผู้ได้รับผลกระทบโดยตรงหากกฎหมายดังกล่าวบังคับใช้

5.9.3 แนวความคิดในการกำหนดให้พื้นที่ริมแม่น้ำเป็นพื้นที่สาธารณะเพื่อสันถนาการ และกรมคมนาคม

กลุ่มตัวอย่างมีแนวความคิดดังนี้

ตารางที่ 74 แนวความคิดในการกำหนดให้พื้นที่ริมแม่น้ำเป็นพื้นที่สาธารณะเพื่อสันถนาการฯ

ลำดับ	แนวความคิด	จำนวน (คน)	คิดเป็นร้อยละ
1.	เห็นด้วย	287	92.88
2.	ไม่เห็นด้วย	22	7.12
	รวม	309	100

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยกับแนวความคิดนี้ คิดเป็นร้อยละ 92.88 มีบางส่วนไม่เห็นด้วย คิดเป็นร้อยละ 7.12

เมื่อนำข้อมูลในเรื่องของสถานที่ตั้งของที่อยู่อาศัย มาหาความสัมพันธ์กับความเห็นเรื่อง การกำหนดให้พื้นที่ริมแม่น้ำเป็นพื้นที่สาธารณะ ได้ผลดังนี้

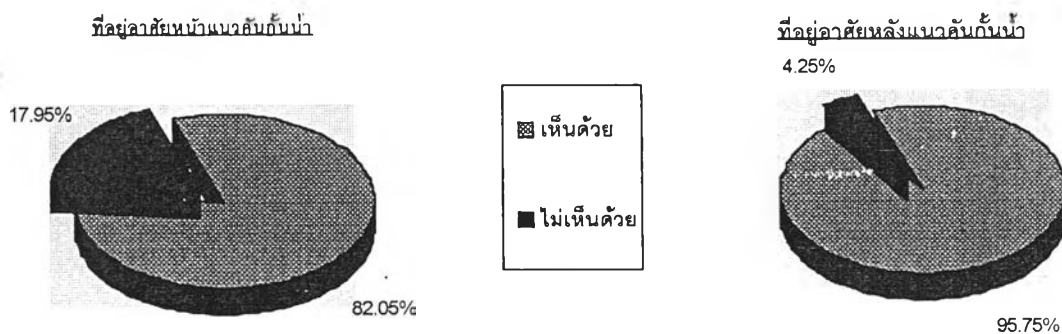
ตารางที่ 75 ความสัมพันธ์ระหว่างสถานที่ตั้งของที่อยู่อาศัยกับความเห็นเรื่อง การกำหนดให้พื้นที่ริมแม่น้ำเป็นพื้นที่สาธารณะ

ลำดับ	สถานที่ตั้งของที่อยู่อาศัย	หากราชการกำหนดให้พื้นที่ริมแม่น้ำเป็นพื้นที่สาธารณะ		
		เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	รวม
1.	หน้าแนวคันกั้นน้ำ	32	7	39
2.	หลังแนวคันกั้นน้ำ	248	11	259
	รวม	280	18	298

จากตารางที่ 75 ได้ผลการวิเคราะห์ดังนี้ คือ

กลุ่มที่ 1 ผู้ที่อยู่อาศัยด้านหน้าคันกั้นน้ำ จำนวน 39 ตัวอย่าง มีความเห็นด้วย จำนวน 32 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 82.05 และไม่เห็นด้วย 7 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 17.95

กลุ่มที่ 2 ผู้ที่อยู่อาศัยด้านหลังคันกั้นน้ำ จำนวน 259 ตัวอย่าง มีความเห็นด้วย จำนวน 248 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 95.75 และไม่เห็นด้วย 11 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 4.25

แผนภูมิที่ 9 ความสัมพันธ์ระหว่างสถานที่ตั้งของที่อยู่อาศัยกับความเห็นเรื่อง การกำหนดให้พื้นที่ริมแม่น้ำเป็นพื้นที่สาธารณะ

สรุปว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยที่จะให้ใช้พื้นที่ริมแม่น้ำ เพื่อเป็นพื้นที่สาธารณะ

5.10 การดำเนินการของหน่วยงานราชการเพื่อการแก้ปัญหาน้ำท่วม

ปัญหาน้ำท่วมเป็นปัญหาที่มีความสำคัญเป็นลำดับที่หนึ่งของทุกชุมชน ซึ่งในแต่ละชุมชนจะมีรายละเอียดของปัญหาในแต่ละพื้นที่แตกต่างกันบ้าง แต่ก็มีส่วนสำคัญของปัญหาที่เหมือนกัน โดยทุก ๆ ชุมชนจะแบ่งพื้นที่ออกเป็น 2 ส่วน คือ พื้นที่ซึ่งมีน้ำท่วมขังเป็นประจำ และพื้นที่น้ำท่วมเป็นครั้งคราว การแก้ปัญหามาของหน่วยงานราชการก็เป็นไปตามความเร่งด่วนของปัญหา โดยทางราชการได้มีแนวทางแก้ปัญหาน้ำท่วมแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

- ก. การแก้ปัญหาระยะสั้น เป็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ซึ่งเกิดจากกรณีปัญหาน้ำท่วมฉับพลัน โดยในอดีตที่ผ่านมาในพื้นที่เขตบางพลัด ไม่มีแผนป้องกันน้ำท่วมที่ถาวร การแก้ปัญหาก็ดำเนินการไปในรูปแบบการแก้ปัญหาระยะสั้น เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของชาวบ้าน รูปแบบของการแก้ปัญหามีดังนี้ คือ
 - ทำคันกั้นน้ำชั่วคราวด้วยกระสอบทราย
 - ก่อสร้างสะพานคนเดิน และทางเดินชั่วคราว
 - แจกยาและเวชภัณฑ์ พร้อมเครื่องอุปโภค-บริโภค
 - แจกเงินเพื่อซ่อมแซมบ้าน (เป็นบางกรณี)
- ข. การแก้ปัญหาระยะปานกลาง เป็นการวางแผนล่วงหน้า เพื่อป้องกันและบรรเทาปัญหาน้ำท่วมเป็นการชั่วคราว ใช้ดำเนินการในช่วงระยะเวลาที่คันกั้นน้ำถาวรยังก่อสร้างไม่แล้วเสร็จ โดยมีรูปแบบของการแก้ปัญหา คือ
 - ทำคันกั้นน้ำชั่วคราวด้วยกระสอบทราย
 - ขุดลอกท่อระบายน้ำ และคูคลอง เพื่อให้ น้ำไหลสะดวก
 - ติดตั้งปั๊มสูบน้ำ
- ค. การแก้ปัญหาระยะยาว สำนักกระบวนน้ำกรุงเทพมหานครได้ทำแผนป้องกันน้ำท่วมพื้นที่เขตบางพลัดเป็นการถาวร โดยจ้างบริษัทที่ปรึกษาจัดทำแผนหลัก เพื่อการก่อสร้างคันป้องกันน้ำท่วมและระบบระบายน้ำทั้งหมด ซึ่งคาดว่าจะสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างถาวร

แผนการแก้ปัญหาน้ำท่วมทั้ง 3 ส่วน มีหน่วยงานราชการต่างที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยด้วยกันซึ่งแต่ละหน่วยก็มีภาระหน้าที่และวิธีการดำเนินการแตกต่างกันออกไป ดังต่อไปนี้

1. สำนักกระบวนน้ำกรุงเทพมหานคร เป็นหน่วยงานหลักซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงเกี่ยวกับโครงการก่อสร้างคันป้องกันน้ำท่วม และระบบระบายน้ำพื้นที่เขตบางพลัด

หน้าที่ในการดำเนินการ

- เป็นผู้ดำเนินการว่าจ้างบริษัทที่ปรึกษาเพื่อให้อำนาจ และจัดทำแผนป้องกันน้ำท่วมและระบบระบายน้ำ
- เป็นผู้ออกแบบรายละเอียดสำหรับโครงการก่อสร้างคันป้องกันน้ำท่วม และระบบระบายน้ำ ตามแนวทางจากรายงานหลัก (Main Report) ของบริษัทที่ปรึกษา
- เป็นผู้ดำเนินการประมูลหาผู้รับเหมาก่อสร้างสำหรับโครงการฯ
- เป็นผู้ควบคุมงานก่อสร้างให้ได้มาตรฐาน, เป็นไปตามแบบรายละเอียดการก่อสร้าง และตรงตามกำหนดเวลาของสัญญา
- เป็นผู้ประสานงานกับหน่วยงานราชการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้โครงการดำเนินการสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

วิธีการดำเนินการ

- ดำเนินการจัดจ้างบริษัทที่ปรึกษา เพื่อดำเนินการศึกษาวิจัยโครงการ เพื่อให้ได้แนวทางการแก้ปัญหาที่เหมาะสมที่สุด
- ดำเนินการเลือกแนวทางที่บริษัทที่ปรึกษาแนะนำ และนำมาปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปตามแผน
- คัดเลือกแบบรายละเอียดโดยวิศวกรของสำนักกระบวนน้ำ เพื่อใช้ในการก่อสร้าง และจัดหางบประมาณเพื่อการก่อสร้าง
- ดำเนินการ ประมูลเพื่อหาผู้รับเหมาก่อสร้าง
- ประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมเจ้าท่า, กรมที่ดิน, เพื่อหาแนวเขตที่ดินของพื้นที่สาธารณะต่าง ๆ เช่น แนวแม่น้ำ-ลำคลอง
- ประสานงานกับสำนักงานเขต เพื่อเตรียมสถานที่ และส่งมอบพื้นที่ให้ผู้รับเหมาเข้าไปดำเนินการก่อสร้าง
- ปรับปรุงแบบ และแนวการก่อสร้างให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง และสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนในพื้นที่ก่อสร้าง

- ควบคุมการก่อสร้างให้เป็นไปตามแบบ และมีคุณภาพ รวมถึงตามกำหนดเวลาตามแผน และสัญญาว่าจ้าง

2. สำนักงานเขตบางพลัด เป็นหน่วยงานซึ่งเป็นเจ้าของพื้นที่ ได้รับผลกระทบโดยตรงจากโครงการทั้งในด้านดีและไม่ดี มีภาระกิจทั้งทางตรง และทางอ้อม เพื่อให้โครงการบรรลุวัตถุประสงค์ และตรงตามความต้องการของชุมชนและประชาชน

หน้าที่ในการดำเนินการ

- ทำความเข้าใจกับชุมชนในพื้นที่ เพื่อให้การก่อสร้างสำเร็จลุล่วงไปตามแผนการทำงาน
- เป็นคนกลางรับความคิดเห็นจากชุมชนไปให้หน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องรับไปพิจารณา
- ปฏิบัติการป้องกันน้ำท่วมตามแผนระยะสั้น และระยะปานกลาง เพื่อบรรเทาปัญหาและความเสียหาย อันอาจเกิดขึ้นในช่วงเวลาที่ยังก่อสร้างคันป้องกันน้ำท่วมไม่แล้วเสร็จ
- พัฒนาชุมชนให้มีสิ่งแวดล้อม และสาธารณูปโภคที่มีดีมาตรฐาน

วิธีการดำเนินการ

- จัดประชุมผู้นำและคณะกรรมการชุมชน เพื่อชี้แจงแนวทางการแก้ปัญหาของหน่วยงานราชการให้ทางชุมชนรับทราบ
- เป็นผู้ดำเนินการให้ผู้บุกรุกหรือย้ายสิ่งปลูกสร้างออกจากแนวแม่น้ำ-ลำคลอง เพื่อให้สำนักระบายน้ำดำเนินการก่อสร้างคันกันน้ำ
- จัดเตรียมงบประมาณสำหรับดำเนินการตามแผนป้องกันน้ำท่วมระยะสั้น และระยะปานกลาง และจัดเตรียมเจ้าหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามแผน

3. กรมเจ้าท่า เป็นหน่วยงานซึ่งมีหน้าที่ดูแลแนวเขตของแม่น้ำ-ลำคลอง ไม่ให้มีการก่อสร้างอาคาร หรือสิ่งปลูกสร้างรุกล้ำเข้าไปในลำน้ำ เกี่ยวเนื่องกับโครงการก่อสร้างคันป้องกันน้ำท่วม กรมเจ้าท่ามีหน้าที่กำหนดแนวเขตของแม่น้ำ-ลำคลอง เพื่อให้สามารถก่อสร้างแนวคันกันน้ำได้ถูกต้อง และตรงกับแนวเขตที่แท้จริง

หน้าที่ในการดำเนินการ

- ตรวจสอบ และกำหนดแนวเขตของแม่น้ำ-ลำคลอง เพื่อให้สำนักระบายน้ำดำเนินการก่อสร้างคันกันน้ำ
- ดูแลท่าเรือ ทำน่าน้ำสาธารณะให้อยู่ในสภาพที่ปลอดภัย

วิธีการดำเนินการ

- ดำเนินการตรวจสอบ/แผนที่ และตรวจสอบความถูกต้องยืนยันกับแนวเขตที่ดินที่ได้จากกรมที่ดิน
- สั่งให้ผู้บุกรุกหรือสิ่งปลูกสร้างที่รุกล้ำแนวแม่น้ำลำคลองออกไป

4. กรมที่ดิน เป็นหน่วยงานซึ่งมีหน้าที่ตรวจสอบแนวเขตที่ดินของเอกชนกับแนวแม่น้ำลำคลองของกรมเจ้าท่า เพื่อให้แนวคั่นกันน้ำถูกต้อง

หน้าที่ในการดำเนินการ

- กำหนดแนวเขตที่ดินร่วมกับกรมเจ้าท่า เพื่อก่อสร้างแนวคั่นกันน้ำที่ถูกต้อง
- ประสานงานกับสำนักงานเขตบางพลัด เพื่อให้ผู้บุกรุกที่ดินสาธารณะย้ายออกไป

วิธีการดำเนินการ

- ตรวจสอบระวางที่ดินเพื่อกำหนดแนวเขตก่อสร้างคั่นกันน้ำร่วมกับกรมเจ้าท่า และสำนักกระบายน้ำ กทม.
- ชี้แนวเขตที่ถูกต้องให้เจ้าหน้าที่จากสำนักกระบายน้ำ และสำนักงานเขตบางพลัด

5. การเคหะแห่งชาติ เป็นหน่วยงานซึ่งมีหน้าที่ดูแลและพัฒนาชุมชนให้มีมาตรฐานความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และช่วยเหลือปรับปรุงชุมชนทางด้านสังคม และกายภาพ

หน้าที่ในการดำเนินการ

- ดูแลการรื้อ-ย้ายของผู้บุกรุกและผู้รुक้ำที่สาธารณะ ไปอยู่ในที่ซึ่งจัดเตรียมไว้
- จัดตั้งชุมชนใหม่ และปรับปรุงชุมชนเดิมให้มีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น
- จัดหาที่อยู่ใหม่ให้ประชาชนที่มีความประสงค์จะย้ายออกจากพื้นที่ก่อสร้าง

วิธีการดำเนินการ

- ส่งเจ้าหน้าที่เข้าไปประสานงานกับชุมชน เพื่อรับฟังปัญหาและหาแนวทางแก้ไขปัญหา
- ดูแลประสานงานกับชุมชน กรณีที่มีการย้ายไปอยู่ในพื้นที่ที่การเคหะได้จัดเตรียมไว้ให้

5.11 ขั้นตอนในการดำเนินการก่อสร้างคั่นกันน้ำ

จากปัญหาน้ำท่วมที่ได้กล่าวมาแล้ว ทางหน่วยงานราชการที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง คือ สำนักกระบายน้ำ กรุงเทพมหานคร ได้เริ่มดำเนินการแก้ปัญหา โดยมีลำดับขั้นตอนการทำงานดังนี้

- ก. กำหนดขอบเขตพื้นที่ของโครงการ
- ข. จัดทำเงื่อนไขในการดำเนินงาน (TOR) เพื่อว่าจ้างบริษัทที่ปรึกษาศึกษา, สํารวจ และจัดทำผังแม่บทของโครงการ
- ค. จัดหา และว่าจ้างบริษัทที่ปรึกษาเพื่อดำเนินการตามเงื่อนไข ข้อ ข.
- ง. บริษัทที่ปรึกษาเข้าทำการสำรวจ และศึกษารายละเอียด พร้อมทำรายงานผลการศึกษาและผังแม่บท ส่งมอบต่อสำนักงานระบายน้ำ กทม.
- จ. สำนักระบายน้ำ กทม. ดำเนินการออกแบบรายละเอียดของโครงการตามผลการศึกษา และรายงานของบริษัทที่ปรึกษา
- ฉ. ทำการประกวดราคาก่อสร้างคันกั้นน้ำ และคัดเลือกบริษัทผู้รับเหมาที่ราคาเหมาะสม และตรงตามเงื่อนไข
- ช. สำนักระบายน้ำ กทม. ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คือ สำนักงานเขตบางพลัด, กรมที่ดิน, กรมเจ้าท่า ฯลฯ ดำเนินการตรวจสอบแนวเขตที่ดินและลำน้ำ เพื่อส่งมอบพื้นที่ให้บริษัทผู้รับเหมาก่อสร้างเข้าทำการก่อสร้าง
- ซ. สำนักงานเขตบางพลัด และสำนักระบายน้ำ กทม. แจ้งให้ชุมชนในพื้นที่ทราบว่าจะเริ่มดำเนินการก่อสร้างคันกั้นน้ำ
- ณ. บริษัทรับเหมาเริ่มเข้าดำเนินการก่อสร้าง โดยมีสำนักระบายน้ำเป็นผู้ควบคุมการก่อสร้าง